

ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟ

δελτίο

Εισήγηση για το πανελλαδικό σώμα

15

ΚΟΕ, Δεκέμβριος 2016

έκδοση δεύτερη

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ-ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Αγαπητοί φίλοι,

Η ΚΟΕ θα πραγματοποιήσει στις **11-12 Φεβρουαρίου 2017** πανελλαδικό σώμα και στο παρόν **Δελτίο 15** περιέχεται η εισήγηση που συζητείται αυτό το διάστημα.

Το πανελλαδικό σώμα αποτελεί μια σημαντική διαδικασία που θα πραγματοποιηθεί 5 χρόνια μετά το 3^ο συνέδριο της ΚΟΕ το 2012. Φιλοδοξούμε να απασχολήσει γόνιμα το δυναμικό της συλλογικότητάς μας, αλλά και ευρύτερα τον κόσμο που ενδιαφέρεται για την υπόθεση της διεξόδου της χώρας.

Η διαδικασία που ακολουθούμε δεν είναι κλειστή και μας ενδιαφέρει: Πρώτο, να ενημερώσουμε όλους τους φίλους της προσπάθειάς μας για αυτήν. Δεύτερο, να διατυπωθεί, να κατατεθεί η άποψή τους για τις προτεινόμενες θέσεις. Τρίτο, όσοι το επιθυμούν, να πάρουν μέρος σε αυτή την διαδικασία με όποιο τρόπο μπορούν.

Η εισήγηση που ακολουθεί χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο τιτλοφορείται «**Με τόλμη και ανοικτότητα στον νέο κύκλο**» και το δεύτερο «**Η ΚΟΕ στο νέο κύκλο**». Το κείμενο δεν θέτει το σύνολο των ζητημάτων που θα μπορούσαν να μας απασχολήσουν, αλλά επικεντρώνεται σε δύο μόνο κεντρικά ζητήματα που σε αυτή τη φάση έχει ιδιαίτερη αξία να συζητηθούν. Εκτός από το κείμενο που παρουσιάζεται εδώ και αποτελεί το βασικό εισηγητικό υλικό, θα γίνει προσπάθεια να υπάρξει αργότερα και άλλο υλικό χρήσιμο για τη συζήτηση που θα διεξαχθεί.

Είμαστε στην διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση, ερώτηση, πρόταση. Θα θέλαμε να ξέρουμε αν σας ενδιαφέρει να λάβετε όποιο άλλο υλικό παραχθεί για την διαδικασία αυτή και τον τρόπο συμμετοχής σας. Ορισμένα από τα υλικά μπορείτε να τα βρείτε στο σάιτ της ΚΟΕ (www.koel.gr) ή να επικοινωνήσετε με την επιτροπή διαλόγου στην διεύθυνση dialogos@koel.gr

Με συντροφικούς χαιρετισμούς, για μια ζωντανή, ενδιαφέρουσα και παραγωγική διαδικασία.

Δεκέμβριος 2016

Μέρος Α

Με τόλμη και ανοικτότητα στον νέο κύκλο

1

Ένα χρόνο μετά τις συνδιασκέψεις του περσινού Δεκέμβρη, έχοντας διανύσει μια κοινή πορεία μέσα σε ένα νέο περιβάλλον που ορίζει το άνοιγμα ενός νέου κύκλου μετά το καλοκαίρι του 2015, μπορούμε με πιο νηφάλιο και ψύχραιμο τρόπο να συζητήσουμε και να ορίσουμε έναν πολιτικό σχεδιασμό για την συλλογικότητά μας, τέτοιο που να συμπυκνώνει συμπεράσματα και στόχους για την υπόθεση της διεξόδου της χώρας. Σε σχέση με αυτό το γενικό καθήκον, να απαντήσουμε και για τους τρόπους, τα μέσα, τις προδιαγραφές της ύπαρξης και δράσης μας ως συλλογικότητας.

Το γενικό πλαίσιο του μνημονιακού ημιαποικιακού καθεστώτος

2

Το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς που επιβλήθηκε και βαθαίνει διαρκώς, έχει προκαλέσει τεράστια ζημιά οικονομική, πολιτική, κοινωνική, πολιτιστική. Αποτελεί ένα προχωρημένο παράδειγμα των σύγχρονων μορφών ιμπεριαλιστικής ληστείας μιας σχετικά ανεπτυγμένης χώρας του ευρωπαϊκού Νότου, μέσα από μηχανισμούς τοκογλυφικής χρηματιστικής συσσώρευσης και εγκαθίδρυσης καθεστώτος άμεσης επιτροπείας από τους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Ταυτόχρονα, η χώρα επιλέγεται ως χώρος που δέχεται τα κύματα και τις επιπτώσεις ανταγωνισμών και πολέμων των μεγάλων δυνάμεων στην περιοχή, ως μετόπισθεν πολεμικών επιχειρήσεων και σχεδιασμών και χώρα - φράχτης προστασίας για την Δ. Ευρώπη από τις προσφυγικές ροές. Επομένως, το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς δεν έχει απλά μια οικονομική διάσταση, δεν είναι στενά ζήτημα οικονομικών όρων. Γι αυτό και η απελευθέρωση από αυτό είναι μια υπόθεση εθνική και κοινωνική, για την ίδια την υπόσταση της χώρας και κοινωνίας, απέναντι κυρίως στις σύγχρονες δυνάμεις του ιμπεριαλισμού αλλά και στις απειλές από γειτονικές χώρες και κυρίως την Τουρκία.

3

Μέσα στο μνημονιακό καθεστώς, η χώρα δεν έχασε «απλά» το 25% του ΑΕΠ, που συγκρίνεται σαν μέγεθος με την ζημιά ενός κράτους σε έναν πόλεμο. Έχασε εδαφική κυριαρχία, εθνική κυριαρχία και στοιχεία της λαϊκής κυριαρχίας. Τα νησιά του Αιγαίου έχουν γκριζάρει, το Αιγαίο συνολικά λογαριάζεται ως νατοϊκή θάλασσα, η πραγματική κυβέρνηση βρίσκεται στο Χίλτον, η Βουλή είναι πρωτοκολλητής νόμων και διαταγμάτων των λεγόμενων «θεσμών» που επιτροπεύουν. Ακόμα, η δημόσια περιουσία βρίσκεται στο υπερταμείο το οποίο συνδιοικείται από ξένους, ενώ σε κάθε νευραλγική θέση υπάρχει παρουσία του ξένου παράγοντα (τραπεζικό σύστημα, ΓΓΔΕ κ.λπ.). Στην οικονομία προωθείται ένας τεράστιος σε έκταση αφελληνισμός, την ίδια στιγμή που και επισήμως αμφισβητούνται τα σύνορα της χώρας. Το «λιγότερο Ελλάδα» είναι γεγονός και οι σχεδιασμοί είναι εντελώς επιβαρυντικοί για την ίδια την υπόσταση της χώρας.

4

Η κατάσταση αυτή εξελίσσεται ενώ ο διεθνής περίγυρος σηματοδύεται από ανταγωνισμούς και ραγδαίες εξελίξεις συγκλονίζουν τον χρηματιστικό παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό. Ανάμεσά σε αυτές, ξεχωρίζουν το Brexit στη Μεγάλη Βρετανία και οι εκλογές στις ΗΠΑ. Δύο παρατάξεις προβάλλουν στα πλαίσια των διεθνών ελίτ, αυτή που θα ονομάζαμε «παράταξη της παγκοσμιοποίησης» και αυτή της «αναδίπλωσης». Η κυρίαρχη παράταξη του διεθνούς συστήματος, απαξίωσε αλαζονικά να ακούσει τα μηνύματα και να αναλογιστεί τις συνέπειες της πολιτικής της. Τώρα, προσαρμόζεται και προσπαθεί να συμμαζέψει ό,τι μπορεί. Η άλλη παράταξη δυναμώνει εκμεταλλευόμενη ανάγκες και φόβους ευρύτατων πληττόμενων στρωμάτων. Καθοδηγείται από «αμφιλεγόμενες» κορυφές και ολιγαρχικά κέντρα, ενώ δεν έχει ακόμα να απολογηθεί για απτά δείγματα εφαρμοσμένης πολιτικής. Είναι μειοψηφική, αν και ανερχόμενη, και δείχνει ικανότητα να συγκεντρώνει πολιτική δύναμη. Οι δρόμοι που της ανοίγονται είναι είτε να οδηγηθεί σε ρήξη με την κυρίαρχη παράταξη, είτε να συμβιβαστεί μαζί της. Παρά ταύτα, οι ρωγμές μέσα στο στρατόπεδο των συστημικών δυνάμεων είναι υπαρκτές και κάτω από ορισμένους όρους θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σημαντικές στροφές τις διεθνείς εξελίξεις. Όμως, αυτό θα προϋπέθετε την εμφάνιση ενός διαφορετικού πόλου με συνοχή και εναλλακτικές προτάσεις που να δρα αυτόνομα, επιδρώντας σε αυτές τις αντιθέσεις. Τα σκιρτήματα τύπου Σάντερς ή Κόρμπιν, και άλλα που εμφανίζονται, δείχνουν ότι υπάρχουν μεγάλα «ακροατήρια» που την τελευταία, κρίσιμη ώρα εγκαταλείπονται στην τύχη τους. Η ενσωμάτωση σε ένα από τα δύο στρατόπεδα είναι ό,τι χειρότερο, παρόλο που το ισχυρό και πλέον επικίνδυνο αυτή τη στιγμή παραμένει το «στρατόπεδο της παγκοσμιοποίησης», το οποίο «καταπίνει» και μεγάλο μέρος της παγκόσμιας Αριστεράς. Τα τραντάγματα, οι εξελίξεις, οι στροφές, είναι μπροστά μας. Μια πολιτική αδιαφορίας απέναντι σε αυτές τις εξελίξεις δεν οδηγεί πουθενά. Γιατί το κάθε στρατόπεδο έχει την γλώσσα του, ασκεί επιρροή σε μεγάλες μάζες παγκοσμίως, διαθέτει ειδικές πολιτικές και μέσα χειραγώγησης.

5

Η Ευρώπη είναι σε βαθιά κρίση, όχι μόνο ή κυρίως οικονομική, αλλά κρίση ταυτότητας και στρατηγικής, με χαρακτηριστικά διασπάσεων, τριγμών, νέων συμμαχιών και έντασης των πολιτικών αδιεξόδων. Το Brexit σηματοδοτεί μια νέα περίοδο της ευρωπαϊκή κρίσης. Έχουμε την «επανεμφάνιση» της πολιτικής στην Ευρώπη, απέναντι στον οικονομικό αυτόματο πιλότο που είχε επιβληθεί στην Ε.Ε. Επανεμφάνιση που εκφράζεται προς το παρόν κυρίως με ενδυνάμωση μιας ακροδεξιής πτέρυγας, ενισχύοντας πολλές φυγόκεντρες τάσεις στην ίδια την καρδιά της Ευρώπης. Οι σχεδιασμοί για περικύκλωση και απομόνωση της Ρωσίας ενέπλεξαν ολόκληρο τον ευρωατλαντικό άξονα (NATO), ενώ τώρα η αλλαγή σκυτάλης στις ΗΠΑ τροποποιεί το κλίμα στο μέτωπο αυτό και μένει να φανεί τι εξελίξεις θα επιφέρει. Ο πόλεμος στη Συρία (αλλά και στην Ουκρανία) δημιουργεί νέα δεδομένα και επιλογές, ενώ το Προσφυγικό χρησιμοποιείται ως νέο γεωπολιτικό όπλο. Το πραξικόπημα που απέτυχε στην Τουρκία το καλοκαίρι οδήγησε σε επαναπροσανατολισμό της τουρκικής πολιτικής απέναντι στη Δύση, ανοίγματα προς την Ρωσία, εγκατάλειψη του ISIS και φυσικά σε κλιμάκωση των επεκτατικών της βλέψεων. Αλλά και σε πιο προχωρημένη πολιτική έκφραση των νέο-οθωμανικών της βλέψεων, με την καταγγελία της συνθήκης της Λωζάννης. Όλες αυτές

οι εξελίξεις βρίσκουν την Ελλάδα σε πολύ πιο αδύναμη και δύσκολη θέση από οποιαδήποτε άλλη στιγμή μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

6

Η Ελλάδα βρίσκεται πολύ κοντά στον πόλεμο. Αποτελεί ήδη ένα μετόπισθεν των πολεμικών συγκρούσεων στην Μέση Ανατολή και συμμετέχει - συμπράττει στους σχεδιασμούς ενάντια στην Ρωσία. Απειλείται άμεσα με θερμά επεισόδια από τον τούρκικο επεκτατισμό που κλιμακώνει τη δράση του σε όλη την γραμμή Θράκη - Αιγαίο - Καστελόριζο - Κύπρος. Ο πόλεμος ως κατάσταση και η απειλή πολέμου, θα βαρύνουν με ιδιαίτερο τρόπο πάνω στην κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου, που είναι γενικά και ψυχολογικά εντελώς απροετοίμαστος να σηκώσει και ένα τέτοιο μέτωπο. Η απειλή της εθνικής κυριαρχίας δια του πολέμου θα είναι μια εξέλιξη που ίσως καθορίσει πολλές άλλες εξελίξεις.

7

Η μεγαλοαστική τάξη της χώρας έδειξε σημαντική προσαρμοστικότητα στα εκάστοτε διεθνή περιβάλλοντα και αποκόμισε κέρδη και πλούτη σαν μεσολαβητής, αντιπρόσωπος, μεταπράτης και σύμμαχος των ισχυρών της Δύσης. Ο παρασιτικός και εξαρτημένος χαρακτήρας της, την οδήγησε να μην έχει καμιά εθνική στρατηγική (πέρα από την χόρτασή της) και συμπεριφέρθηκε όπως πάντα και απέναντι στην νέα καταστροφή που βρήκε την χώρα τα τελευταία 6 χρόνια. Προσυπέγραψε την πώληση της χώρας στους δανειστές, προώθησε όλες τις ρυθμίσεις που ρίχνουν τα βάρη στο λαό (για μισθούς, συντάξεις, φορολογία κ.λπ.) και έκανε τα πάντα για να χαθεί κάθε έννοια κυριαρχίας. Παράλληλα, μετέφερε τεράστια ποσά στο εξωτερικό, ενώ μερικοί όμιλοι έχουν μεταφέρει εκεί και τις εταιρείες τους. Έχοντας εξασφαλίσει ανοχή και ασυλία από τους διεθνείς οργανισμούς, συνδράμει στη λεηλασία της χώρας, ακόμα κι αν αυτό θίξει μερικές από τις εγχώριες δραστηριότητές της. Η ολόπλευρη στήριξη που έδωσε και δίνει στον ευρωενωσιακό προσανατολισμό και στην αναγκαία πρόσδεση στα μνημόνια πιστοποιούν την άμεση συνενοχή της τάξης αυτής στο εθνικό και κοινωνικό έγκλημα που διαπράττεται σε βάρος της χώρας.

8

Το πολιτικό σύστημα της χώρας δεν μπόρεσε καμιά στιγμή να αποφύγει τις τεράστιες ευθύνες του και έδειξε τη πραγματική του ουσία. Μεσολαβητής της μεταπρατικής, παρασιτικής, εξαρτημένης δομής οικονομίας και κοινωνίας, συνθηκολόγησε, υπηρέτησε, υπερασπίστηκε την μνημονιακή λεηλασία. Αποδέχτηκε όλους τους ρόλους που σχεδιάζονται για τη χώρα μας ως φράκτη προσφυγικό, καθώς και στα γεωπολιτικά και στα αποτελέσματα των συγκρούσεων στην Συρία και των εξελίξεων στην Τουρκία. Όλες οι κυβερνήσεις που παρέλασαν μέσα στην κρίση (2008 – 2016) δεν μπόρεσαν να σταθεροποιηθούν, είχαν μια μέση διάρκεια ζωής 2 χρόνων και έχαναν γρήγορα την όποια υποστήριξη συγκέντρωναν με αντιμνημονιακό λόγο και υποσχέσεις. Έβαλαν φαρδιά πλατιά τις υπογραφές τους σε ντροπιαστικά έγγραφα και συμφωνίες, τήρησαν ρητά και απαρέγκλιτα αυτό που ονομάζουν «συνέχεια του κράτους», συμμορφώθηκαν με όσα διαμείβονταν στα διεθνή παζάρια σε βάρος της χώρας, είναι συμμετοχοί στο

ξεπούλημα της χώρας. Δίκαια συγκέντρωσαν τη μήνι και οργή του λαού που αποκαθήλωσε αρκετούς, έστειλε άλλους στην «ανεργία», κυνήγησε πολλούς στους δρόμους και σε εκδηλώσεις, χαρακτήρισε άλλους ως μεγαλύτερους ψεύτες της σύγχρονης ιστορίας κ.λπ. Το πολιτικό σύστημα λειτούργησε ως 5^η φάλαγγα για την επιβολή του μνημονιακού ημιαποικιακού καθεστώτος. Η Αριστερά, τέλος, δεν μπόρεσε να ξεχωρίσει και να αποτελέσει δύναμη ελπίδας και αλλαγής. Ειδικά μετά την μνημονιακή προσαρμογή του ΣΥΡΙΖΑ, εγγράφεται ως συστημική δύναμη, οργανικό μέρος του πολιτικού συστήματος και αυτό την στιγματίζει βαθιά στην συνείδηση του λαού.

9

Η Αριστερά στην κυβέρνηση (ΣΥΡΙΖΑ) εγγράφει σελίδες ντροπιαστικές για την ιστορία και τους αγώνες του λαού και εκατοντάδων χιλιάδων αριστερών ανθρώπων εδώ και δεκαετίες. Αντί να ανταποκριθεί στο πάθος και τον καημό του λαού για κάποια αλλαγή, για ένα τέρμα του μνημονιακού κατήφορου, με ξεδιάντροπο τρόπο, έπαρση και αλαζονεία μετατράπηκε σε όργανο της τρόικας αναλαμβάνοντας να διεκπεραιώσει το δύσκολο έργο του περάσματος συμφωνιών και νόμων που καμία αστική κυβέρνηση δεν θα μπορούσε χωρίς μεγάλους κλυδωνισμούς να επικυρώσει. Με απίστευτη προχειρότητα και ασχετοσύνη, εντελώς τυχοδιωκτικά και χωρίς συναίσθηση των κινδύνων που απειλούν την χώρα, νέμονται την κυβερνητική εξουσία με έναν άλλο συνεταιίρο (τον, γνωστής ποιότητας, Καμένο που παρουσιαζόταν σαν αντιμνημονιακός ακόμα και την ώρα που ψήφιζε το τρίτο μνημόνιο) και ελπίζουν να γραπωθούν στην εξουσία με κάθε μέσο. Το ψέμα είναι ένα βασικό όπλο της κυβέρνησης και η συνθηκολόγηση σε όλη την γραμμή έχει ήδη γίνει δεύτερη φύση. Το «αποτύπωμα» που θα αφήσει η Αριστερά θα είναι βαρύ και θα πληρωθεί με μια «αναγκαία και φυσιολογική αποαριστεροποίηση» (βλ. αναλυτικά πιο κάτω, σημεία 14-15) που θα σημαδέψει πολλές ακηδεμόνευτες και ανεξάρτητες, δημοκρατικές και πατριωτικές, ριζοσπαστικές κοινωνικές δυνάμεις και κινήματα.

10

Το πολιτικό σκηνικό διαπερνιέται από μια μεγάλη ενδοαστική αναταραχή που έχει τις ρίζες της σε μερικές σειρές ενεργών παραγόντων: το τοπίο στην Ευρώπη είναι ρευστό και κρισιακό, όπως επίσης και όσα διαδραματίζονται σε κοντινή απόσταση (Συρία), η πίεση των ΗΠΑ προς την Γερμανία δημιουργεί αυταπάτες ιδιαίτερα στην κυβέρνηση, ενώ η γρήγορη φθορά του ΣΥΡΙΖΑ επιταχύνει εξελίξεις και διεργασίες. Η κρίση στο χώρο των τηλεοπτικών αδειών εμπλέκει και την Δικαιοσύνη σε μεγάλο βαθμό. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, σχεδιασμοί, αιφνιδιασμοί, κινήσεις εντυπωσιασμού και εκβιασμοί θα δημιουργήσουν ένα νέο πεδίο εξελίξεων. Οι σχεδιασμοί για εκλογές από τη μια και οι φωνές για οικουμενικό κυβερνητικό σχήμα, απηχούν πιέσεις, ρήγματα και αντοχές του πολιτικού σκηνικού που μένει να επιβεβαιωθούν τους επόμενους μήνες. Αυτό σημαίνει απλά πως θα στηθούν δίπολα απατηλά, θα δημιουργηθούν κενά, θα υπάρχει ανάγκη πολιτικής παρέμβασης και τοποθέτησης από αντισυστημικές δυνάμεις. Η αδιαφορία προς το πολιτικό σκηνικό σε συνθήκες μιας πιθανής πανεθνικής κρίσης ή ακόμα και σε συνθήκες μιας πολιτικής κρίσης σαν αυτές που γνωρίσαμε στα μνημονιακά χρόνια, δεν είναι διόλου πρόσφορη.

Η κοινωνία και το νέο καθεστώς

11

Η κοινωνία δέχθηκε και συνεχίζει να δέχεται αλλεπάλληλα σοκ τα 6 τελευταία χρόνια. Αυτό που συνέβη στην ζωή της χώρας με τα απαντωτά μνημόνια ήταν αδιανόητο στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 2000. Κι όμως συνέβη και συνεχίζεται με ρυθμούς που τροποποίησαν άρδην την οικονομική – κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου. Δεν είναι μόνο η τεράστια οικονομική καταστροφή (ραγδαία πτώση του ΑΕΠ που φορτώθηκε εξ ολοκλήρου στα φτωχά στρώματα, τους εργαζόμενους, συνταξιούχους και μικρομεσαίους αυτοαπασχολούμενους). Σε αυτήν προστέθηκαν και μεγάλα ψυχολογικά τραύματα που κοστίζουν μεγάλες απώλειες (6.000 αυτοκτονίες τουλάχιστον), όπως και μεγάλα κύματα φυγής στο εξωτερικό (400.000 χιλιάδες νέοι επιστήμονες), ενώ πρόσφατα, με το προσφυγικό κύμα δημιουργούνται νέα προβλήματα και οξυτήτες σε πολλά μέρη της χώρας. Το κυριότερο όμως αρνητικό στοιχείο είναι η ματαίωση κάθε ελπίδας ότι η κατάσταση μπορεί να καλυτερέψει ή να αντιστραφεί σε άλλη κατεύθυνση. Η αίσθηση ότι «όλοι μαζί θα βουλιάξουμε» υπερτερεί κατά κράτος απέναντι στην ασθενική και κατατετμημένη «όλοι μαζί μπορούμε να αλλάξουμε πράγματα».

12

Η κατάσταση αυτή είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και χειρισμών που οδήγησαν σε αυτήν, αλλά δεν πρέπει να διαφεύγει το γεγονός πως μέσα στα μνημονιακά χρόνια έκανε τη ζωηρή και μαζική εμφάνιση του ένας ριζοσπαστισμός που συγκέντρωσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον, τάρραξε την πολιτική ζωή του τόπου, έφερε μεγάλες ανακατατάξεις, κινητοποίησε εκατομμύρια ανθρώπους, άνοιξε νέες προβληματικές και συζητήσεις για την παραγωγή, την πολιτεία, τους θεσμούς, τον πολιτισμό. Η πτώση του δικομματισμού και η εκτίναξη ενός κόμματος της Αριστεράς από το 4% στην διακυβέρνηση, ήταν ορισμένα από τα πιο ορατά αποτελέσματα της δράσης του ριζοσπαστισμού, ιδιαίτερα την διετία 2010-2012. Ο ριζοσπαστισμός κατευνάστηκε με τα ειδικά «μασάζ» που έγιναν στην διετία 2012-2014 κυρίως από τον ΣΥΡΙΖΑ, για να ποδηγετηθεί στα κοινοβουλευτικά συστημικά πλαίσια. Έτσι, επενδύθηκε στην ανάθεση σε έναν φορέα που θα έφερνε κάποια αλλαγή. Αυτή ήταν η αρχή της υποστροφής του ριζοσπαστισμού, της υποχώρησης των μαζικών λαϊκών εκδηλώσεων, της παθητικοποίησης. Από το «κάτω τα μνημόνια και το πολιτικό σύστημα που τα στηρίζει», φθάσαμε μάλλον ανώδυνα στο «κυβέρνηση για μια διαπραγματεύση». Η συμπεριφορά της ευρωκρατίας απέναντι στην Ελλάδα οδήγησε σε μια αναλαμπή με το ηχηρό Όχι του δημοψηφίσματος που όμως κι αυτό μετατράπηκε πραξικοπηματικά σε 24 ώρες σε Ναι, γεγονός που επέτεινε την κατάσταση σοκ μέσα στην κοινωνία. Όλοι, μα όλοι πλέον, κοροϊδεύουν, λένε ψέματα, είναι ίδιοι. Σε λίγο, ο λαϊκός ριζοσπαστισμός θα έδινε μια ακόμα αναλαμπή με την τεράστια απλοχεριά που έδειξε ο λαός και την βοήθεια που πρόσφερε -σε πολύ δύσκολες συνθήκες- προς τους πρόσφυγες που κατά χιλιάδες άδειαζαν φουσκωτές σαπιόβαρκες στα ελληνικά νησιά.

13

Η υποχώρηση του ριζοσπαστισμού σημαίνει και υποχώρηση μιας αγανάκτησης, οπισθοχώρηση της εκρηκτικότητας και του ασυγκράτητου στοιχείου της αμφισβήτησης

που γνωρίσαμε στα χρόνια 2010-2012. Σήμερα, η αγανάκτηση υπάρχει με πιο ήπιες μορφές, λιγότερο επιθετική. Παραμένει όμως εκτεταμένη. Μπορεί να εκφράζεται μέσα από «ρεαλιστικές» εκδοχές, να μην είναι τόσο επιδεκτική σε καινοτόμες - ριζοσπαστικές αλλαγές. Κυριαρχείται από ένα αίσθημα έλλειψης εμπιστοσύνης προς τους πάντες, ακόμα και τον εαυτό της. Ελλοχεύει ο κίνδυνος του εθισμού στην μνημονιακή πραγματικότητα. Ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνία να βρίσκεται στο περιθώριο και ένα επίσης μεγάλο τμήμα να επιβιώνει πιο ατομικά, ακόμα και πιο κυνικά, πιο «αρπακτικά».

14

Η σύγχυση και ο αποπροσανατολισμός κυριαρχούν και η απόσυρση από την κεντρική πολιτική σκηνή είναι μια τάση μαζική, ισχυρή με κάποια μονιμότητα. Η υποστροφή του ριζοσπαστισμού καλλιεργεί έντονα διαλυτικά φαινόμενα μέσα στις συλλογικές μορφές, ενώ αναβλύζει και ένας έντονος υποκειμενισμός. Υπάρχει όμως ένα ακόμα μεγαλύτερης σημασίας γεγονός για το ιδεολογικό τοπίο. Δεν είναι μόνο ότι η εμπέδωση του μνημονιακού ημιαποικιακού καθεστώτος γίνεται με την πλήρη συναίνεση ολόκληρου του πολιτικού συστήματος που το υπηρετεί και προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες. Μια κατά δήλωση αριστερή δύναμη βρίσκεται επικεφαλής αυτού του συστήματος από τη θέση της κυβέρνησης. Πράγμα που σημαίνει ότι είναι σε εξέλιξη μια διαδικασία «αποαριστεροποίησης» που θα επηρεάσει τα όσα έρχονται. Δεν πρόκειται για διαδικασία που στερείται πραγματικής βάσης. Θα στιγματίζονται το διαρκές ψέμα, οι αλαζονικές συμπεριφορές, η συστηματική σπίλωση και συκοφάντηση των αντιπάλων, η υποκριτική ρητορική περί ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ανωτερότητας της αριστερής παράταξης έναντι όλων των άλλων, ο κυνισμός στην χρησιμοποίηση μέσων και συμμαχιών για να επιτευχθούν στόχοι, η γενικευμένη διπλότητα, η αδιαφορία για τα εθνικά ζητήματα. Όλα αυτά θα αποδίδονται εν πολλοίς στην ιδιαίτερη αριστερή φύση και ιδιοσυστασία του ΣΥΡΙΖΑ.

15

Έτσι, ο κεντροαριστερός λόγος και οι «αριστεροδέξιες» κορώνες αποτελούν την κυρίαρχη κρατική και μιντιακή έκφανση και η Αριστερά, από δύναμη αλλαγής, μετατρέπεται σε δύναμη συντηρητική, καθεστωτική, συστημική. Μια Αριστερά που δεν διατάζει μπροστά σε τίποτα, φτάνει να κατοικοεδρεύει στους κυβερνητικούς θώκους. Μια Αριστερά που δεν συμμαχεί απλά, αλλά συμφύεται με τη διαφθορά, τον υπόκοσμο, τον υπόλογο πασοκισμό. Μια Αριστερά που κάνει όλα τα χατίρια στους ξένους προστάτες. Μα είναι ο ΣΥΡΙΖΑ Αριστερά; Δεν έχει σημασία μόνο τι είναι κάτι στην πραγματικότητα, αλλά και το πώς καταγράφεται. Το κυβερνών κόμμα πολιτεύεται και διακηρύσσει ότι είναι Αριστερά, τα έργα του χρεώνονται γενικά στην Αριστερά. Με μια έννοια, η αποαριστεροποίηση δεν σημαδεύεται μόνο από μια υποχώρηση των αγώνων και από μια πιθανή μικρή ή μεγάλη συντηρητικοποίηση και αποπροσανατολισμό, αλλά με την απώλεια από το αριστερό πολιτικό φάσμα της ιδιότητας ως δύναμη αλλαγής, ελπίδας και προοπτικής. Πρόκειται για σοβαρή ιδεολογική μεταστροφή που δεν θα τη χρεωθούν μόνον όσοι «πρόδωσαν» και κυβερνούν, αλλά εν γένει η Αριστερά. Αλλάζει το ιδεολογικό πρόσημο, το ιδεολογικό τοπίο. Αυτό το φαινόμενο χρειάζεται να κατανοηθεί βαθιά ώστε να υπάρξει και μια ειδική πολιτική απέναντί του. Δεν θα θωρακιστεί κανείς μέσα στο νέο αυτό ιδεολογικό περιβάλλον δηλώνοντας ότι ανήκει σε κάποια άλλη

Αριστερά απαλλαγμένη από όσα θα της προσάπτονται. Αριστερά, Κέντρο και Δεξιά θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν, αλλά δεν θα ταυτίζονται με το πού κάθετα κανείς σε ένα κοινοβούλιο. Από την άποψη αυτή, ούτε σε αυτό το πρόβλημα υπάρχουν λύσεις ευκολίας (είτε «καμουφλάρισμα», είτε «καθαρότητα»). Η απάντηση είναι πιο λογικό να αναζητηθεί στην πραγματική σύνδεση με τον πλατύτερο αγωνιζόμενο κόσμο και τις ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις.

16

Παρ' όλες τις γενικά αρνητικές εξελίξεις στο πεδίο της κοινωνικής συνείδησης και του λαϊκού παράγοντα, υπάρχουν ενδείξεις και διαπιστώσεις, ότι από το κύμα του ριζοσπαστισμού που υποχώρησε ένα τμήμα του αναζητά και βρίσκει έκφραση σε άλλες διαστάσεις της κοινωνικής ζωής. Σχεδόν παντού σε όλη την χώρα υπάρχουν κινήσεις, παρέες, συλλογικότητες, ομάδες, που δραστηριοποιούνται σε κοινωνικούς κυρίως τομείς, δηλαδή στην παραγωγή μέσα από πειραματισμούς και συνεταιριστικά εγχειρήματα και έμφαση στο να παράγονται προϊόντα στη χώρα μας, στον χώρο του πολιτισμού όπου είναι εκτεταμένες οι προσπάθειες για ένα ποιοτικό λόγο και περιεχόμενο, στον τομέα της αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας όπου χάρη στις εθελοντικές προσπάθειες χιλιάδων ανθρώπων δίνεται μια μάχη πραγματικής επιβίωσης για τα πιο ασθενή τμήματα της κοινωνίας. Τέλος, χάρη στο φιλότιμο και έναν ανθρωπισμό λειτουργούν μονάδες υγείας, εκπαίδευσης, αλλά και κέντρα του διοικητικού μηχανισμού και υπηρεσίες. Χωρίς αυτόν τον εθελοντισμό, ζήτημα είναι αν θα είχαν σταθεί όρθιοι οι τομείς αυτοί. Αυτό το δυναμικό, σκόρπιο και ασυντόνιστο στο μεγαλύτερο μέρος, διάχυτο όμως σε όλη την χώρα, ακηδεμόνευτο από κομματικές και πολιτικές μορφές, αποτελεί το πιο ζωντανό τμήμα της κοινωνίας, αυτό που ανησυχεί αλλά και μεριμνά για μια άλλη προοπτική. Πρόκειται για ένα δυναμικό καταρτισμένο, ενημερωμένο, με ικανότητες, που μπορεί να αποτελέσει ραχοκοκαλιά και νευρικό σύστημα ενός νέου εγχειρήματος, ενός πολιτικού κινήματος διεξόδου.

17

Ο Ντάριο Φο όταν ρωτήθηκε κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης αν υπάρχει ελπίδα, απάντησε ότι υπάρχει μια θετική πλευρά που δεν πρέπει να ξεχνιέται. Και εξήγησε ότι αυτή πιστοποιείται από την ύπαρξη πολλών ανθρώπων που προσπαθούν να διαχειριστούν τις καταστάσεις με όλους τους πιθανούς τρόπους, χωρίς να μένουν με σταυρωμένα τα χέρια μπροστά στο κακό. *«Βλέπω πολλούς ανθρώπους που δεν παραδίδονται και προσπαθούν να βρουν τις κατάλληλες απαντήσεις στα προβλήματα επινοώντας δικές τους λύσεις. Κι όλα αυτά δεν είναι θέμα επιβίωσης μόνο. Είναι θέληση να κτίσεις κάτι καινούργιο για να φέρεις την αλλαγή».*

Οικοδομώντας μια εναλλακτική πρόταση

18

Τούτων δοθέντων, μια πολιτική συλλογικότητα που υπηρετεί την λαϊκή υπόθεση στην χώρα οφείλει να προβληματιστεί και να χαράξει μια στάση, καθώς και στόχους που να αντιμετωπίζουν τα κύρια και κομβικά ζητήματα, να οδηγούν σε μια διέξοδο της χώρας

από τον στραγγαλισμό που επιβάλλουν και τις απειλές που την περιβάλλουν. Μέσα από αυτή την προσπάθεια και τον αγώνα, η ίδια η συλλογικότητα θα βρει νόημα ύπαρξης, θα δικαιολογήσει την αυτονομία της και θα αποδείξει αν μπορεί να συμβάλλει με θετικό τρόπο. Τίποτα δεν είναι αυτονόητο, ούτε φτάνουν οι δηλώσεις αυτοαναφορικότητας. Αναζητείται μια πολιτική ουσίας και η κατάκτηση μιας ικανότητας να δημιουργείται συλλογική θέληση και κίνηση.

Ο γενικός στόχος δεν μπορεί να είναι άλλος από την απελευθέρωση της χώρας από το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς, γιατί αυτή αποτελεί όρο για την διέξοδο της χώρας, της κοινωνίας, του λαού. Υπάρχουν πολλοί δρόμοι μετάβασης προς την απελευθέρωση, πολλές μεγάλες και μικρές στιγμές, δεν είναι «μια και έξω» στιγμή, αλλά μια ολόκληρη διαδικασία πολλαπλών ρήξεων και μετασχηματισμών, αλλαγής συσχετισμών εσωτερικά κυρίως, αλλά και προσμέτρησης και διεθνών όρων. Κάθε σχηματοποίηση και απλοποίηση δεν βοηθά διόλου την υπόθεση και προσπάθεια διεξόδου. Πρώτο, είναι ξεκάθαρο ότι δεν πρόκειται για μετάβαση στις συνθήκες που υπήρχαν πριν το 2010, δεν είναι μια επιστροφή στο χτες σε όλα τα επίπεδα. Δεύτερο, δεν μπορεί να είναι μια εμπλουτισμένη μορφή εκσυγχρονισμένου μεταπρατισμού σε μια ολοένα και «λιγότερη Ελλάδα». Τρίτο, δεν θα είναι ένα γκρέμισμα χωρίς χτίσιμο, αλλά μια ταυτόχρονη διπλή διαδικασία χτισίματος και γκρεμίσματος. Η απελευθέρωση θα είναι βασικά υπόθεση του λαού (δηλαδή των καταπιεζόμενων τάξεων και στρωμάτων της χώρας), όλων των ζωντανών δυνάμεων της χώρας που θα σέβονται την λαϊκή κυριαρχία και την εθνική κυριαρχία, δηλαδή θα αποδέχονται ένα λαϊκό, κοινωνικό και δημοκρατικό κυρίαρχο εθνικό σχέδιο που θα πρέπει να διαμορφωθεί.

19

Η πορεία προς την απελευθέρωση, προς την διέξοδο της χώρας (όπως και η μακρά πορεία μετάβασης στον σοσιαλισμό) απαιτεί μια συνολική ματιά – οπτική για το περιεχόμενο του γενικού στόχου καθώς και μια αντίληψη συνεξελικτική των διαφόρων σφαιρών – πεδίων που πρέπει να απαντηθούν και προωθηθούν: Πολιτικό, πολιτειακό, οικονομικό, παραγωγικό, γεωπολιτικό, σχέση με Ευρώπη, ΗΠΑ, Ρωσία, Βαλκάνια, Τουρκία, νέα συνείδηση, δημοκρατία, νέοι θεσμοί κ.λπ. Αν η κρίση είναι καθολική, έτσι και η απάντηση σε αυτήν πρέπει να έχει καθολικό χαρακτήρα, να αγκαλιάζει όλες τις σφαίρες και πλευρές της κοινωνικής ζωής. Η ικανότητα επινόησης λύσεων από τα πραγματικά δεδομένα, κι όχι από σχήματα του παρελθόντος, είναι ακόμα μια ιδιότητα που πρέπει να κατακτηθεί με προσπάθεια και επιμονή.

20

Αν η γενική στόχευση της πάλης στο ιστορικό στάδιο που βρίσκεται η χώρα, είναι η διέξοδος από το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς, οφείλουμε να αναρωτηθούμε ποιος είναι ο αναγκαίος όρος και κρίσιμος παράγοντας για την ενεργοποίηση των βασικών δυνάμεων του λαϊκού κινήματος, ποιος είναι ο κρίσιμος ενδιάμεσος στόχος που μας φέρνει πιο κοντά στην υλοποίηση της στόχευσης. Με την έννοια αυτή, μπορούσε να ορίσουμε σαν στρατηγικό στόχο, αυτόν που αλλάζει τα δεδομένα της σημερινής κατάστασης, την ύπαρξη και ενεργοποίηση ενός πολιτικού κινήματος για την διέξοδο της χώρας. Διότι απλά την στιγμή αυτή δεν υπάρχει κανένα μόρφωμα, καμία κίνηση, κανένα πολιτικό κίνημα που να θέτει αυτόν τον στόχο. Είναι επομένως

απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα κίνημα, μια μαζική προσπάθεια συνδεμένη με στόχους ουσίας και είναι απαραίτητη η δράση για το στόχο αυτό. Αυτό το κίνημα θα έχει την μορφή του πολιτικού κινήματος διεξόδου. Η ύπαρξή του θα εμπλουτίσει την πολιτική ζωή, θα δώσει μια πολυμορφία και ποικιλία που σήμερα δεν υπάρχει και θα χαράξει σε αδρές γραμμές, στόχους που συνδέονται με το ζητούμενο της διεξόδου.

Σε γενικές γραμμές, τόσο η κομμουνιστική αναφορά, όσο και το περιεχόμενο της σύγχρονης αντιιμπεριαλιστικής αντικαπιταλιστικής πάλης στην Ελλάδα, συμπυκνώνονται στην ανταπόκριση στο γενικό στόχο (απελευθέρωση – διεξόδο) και στον στρατηγικό στόχο (πολιτικό κίνημα διεξόδου). Ολόκληρη η προσπάθειά μας, επενδύει στην ανταπόκριση και την συμβολή μας στην προώθηση αυτής της πολιτικής στόχευσης και της γραμμής που προκύπτει από αυτήν.

21

Η δημιουργία πολιτικού κινήματος διεξόδου περνά μέσα από την προβολή των στοιχείων της γενικής στόχευσης και δίνεται έμφαση:

- Στο ζωντανό στοιχείο – δυναμικό της χώρας που αναλύσαμε και ιδιαίτερος τονισμός στη διαπίστωση ότι υπάρχουν δυνάμεις για να πάει αλλιώς η Ελλάδα.
- Στον ακηδεμόνευτο χαρακτήρα που το πολιτικό κίνημα διεξόδου έχει απέναντι στο υπάρχον πολιτικό σύστημα.
- Στο στοιχείο του μαζικού λαϊκού κινήματος σε αντιπαράθεση με την διαδεδομένη άποψη ότι όλα περνούν και κρίνονται δια των εκλογών και των ποσοστών.

Στη βάση αυτή, και σε όλη την διάρκεια επίτευξης του στρατηγικού στόχου, η συμμετοχή σε οποιοδήποτε διεργασίες, κινήσεις κ.λπ. γίνεται εφόσον βοηθούν την προώθηση του γενικού και στρατηγικού στόχου.

22

Η αντιπαλότητα προς το πολιτικό σύστημα είναι ένα από τα σημαντικά ταυτοτικά στοιχεία της υποκειμενικής προσπάθειας στην οποία αναφερόμαστε. Με βάση και την πρόσφατη πείρα που έχει αποκομισθεί, απαιτείται οριοθέτηση από μικροκομματικούς σχεδιασμούς εισόδου στην βουλή από πολλούς σχηματισμούς και από την ανάλωση - πλασάρισμα μέσα στο υπάρχον πολιτικό σύστημα. Ο αγώνας ενάντια στο πολιτικό σύστημα, βασίζεται σε ορατές και έμπρακτες αποστάσεις από την ουσία του και τις μεθοδεύσεις του. Σε καμιά περίπτωση, όμως, η αντιπαλότητα αυτή δεν πρέπει να οδηγεί σε άρνηση της κεντρικής πολιτικής διαδικασίας και της πολιτικής γενικότερα. Διαφοροποίηση από τον αναχωρητισμό, την διάλυση και υποτίμηση του πολιτικού, τον αναρχισμό και μια γενική αντιεξουσιαστική ψυχολογία. Μία άλλη αντίληψη και ποιότητα πολιτικής - πολιτικού στοιχείου είναι υπεραναγκαία.

23

Δεν εξαγγέλλεται ένα κίνημα διεξόδου και όταν αυτό φανεί στον ορίζοντα αναζητούνται οι στόχοι και τα περιεχόμενά του. Δεν προχωρά αυτό το σχήμα και γενικότερα δεν πηγαίνει έτσι η ζωή. Το πολιτικό κίνημα διεξόδου, θα πάρει ζωή και θα γίνει

πραγματικότητα όταν στόχοι, ιδέες, αρετές και αξίες προβληθούν, δοκιμαστούν, αντιπαρατεθούν, επιχειρηματολογηθούν, στηριχθούν και αξιοποιηθούν μέσα στην κοινωνία και στην πάλη που διεξάγεται. Δεν στηρίζεται το πολιτικό κίνημα διεξόδου σε μια διακήρυξη αρχών (ή την σωστή πλατφόρμα) που γύρω της στοιχίζονται δυνάμεις. Αποτελεί μια πιο σύνθετη διαδικασία που αφορά διαδικασίες υποκειμενοποίησης σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες και σε επάλληλα επίπεδα. Για παράδειγμα, το ερώτημα πώς να σωθεί η χώρα συναντιέται με τα ερωτήματα τι χώρα θέλουμε, τι πολιτεία θέλουμε, τι πολιτική ζωή επιδιώκουμε, με ποια παιδεία, με τι είδους ΜΜΕ, ποιον πολιτισμό, ποιες αξίες, ποιο σύστημα Υγείας, ποιο ανθρωπολογικό πρότυπο, ποια δημοκρατία και μέσω ποιων πολιτικών διαδικασιών θα επιτευχθούν. Ποια σημασία δίνουμε στην εθνική κυριαρχία και την λαϊκή κυριαρχία, ποιες σχέσεις θέλουμε να έχουμε με την Ευρώπη, ποια παραγωγή και μέσα από ποιες παραγωγικές σχέσεις θέλουμε ή μπορούμε να την έχουμε. Εν ολίγοις, πώς μπορεί να υπάρξει αλλιώς η Ελλάδα για το λαό της, για την συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της, απομονώνοντας το (σχηματικά) 3% της μεγαλοαστικής τάξης και το πολιτικό προσωπικό που μαζί την θέλουν αλυσοδεμένη στο υπάρχον καθεστώς.

Με άλλα λόγια, οι προτάσεις μια συνολικής διεξόδου ισοδυναμούν με μια μεγάλη αλλαγή στην χώρα, με μια επανάσταση που θα ακολουθήσει το δικό της δρόμο και θα έχει πολλά πρωτότυπα χαρακτηριστικά (για παράδειγμα, ήδη σε συζητήσεις που αγκαλιάζουν ανθρώπους από διαφορετικά ρεύματα, αυτοί συγκλίνουν στο ιδιάζον στοιχείο του μικροϊδιοκτητικού χαρακτήρα της κοινωνίας που μπορεί να μετατραπεί σε μοχλό μιας άλλης ανάπτυξης). Με άλλους όρους, οφείλουμε να σκεφθούμε και να εκτιμήσουμε τι πρέπει να διασωθεί, να μείνει όρθιο, να μην καταστραφεί από το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς και στην συνέχεια να τεθούν συνεκτικοί και συνεξελικτικοί στόχοι που να δίνουν υπόσταση σε μια εναλλακτική πρόταση διεξόδου.

24

Το εκρηκτικό κοινωνικό ζήτημα που υπάρχει στην Ελλάδα δεν μπορεί να επιλυθεί μέσα από μια δυαδική πολιτική «τάξης ενάντια στην τάξη», ούτε με σχήματα απλουστευτικά και στηριγμένα σε αριστερά στερεότυπα του χτες. Το γκρέμισμα του καθεστώτος που έχει επιβληθεί πρέπει να ανοίξει ορίζοντες για την επίλυση του κοινωνικού ζητήματος και αποτελεί μια βασική προϋπόθεση για να επιτευχθεί. Η ιδιομορφία του κοινωνικού ζητήματος στην χώρα, έγκειται στην τεράστια καταστροφή μεσαίων στρωμάτων και -δια αυτής- στην ένταση της διαδικασίας προλεταριοποίησης που αποτελεί κομβικό αποτέλεσμα των οικονομικών πολιτικών και ρυθμίσεων γύρω από τις εργασιακές σχέσεις. Με ανεργία 27% και διάλυση του παραγωγικού ιστού, δεν μπορεί να γίνει σοβαρός λόγος για επίλυση του κοινωνικού ζητήματος. Η αποβιομηχάνιση δεν είναι φαντασίωση, όπως δεν αποτελούν φαντασίωση οι ρυθμοί της νέας προλεταριοποίησης επιστημόνων, νέων ανθρώπων αλλά και μεσήλικων που πετιούνται στο δρόμο με το κλείσιμο των επιχειρήσεων. Στους χώρους εργασίας, δίνονται μάχες οπισθοφυλακών (όπου κλείνουν μονάδες) και το συνδικαλιστικό «κίνημα» έχει δώσει εξετάσεις υποταγής στο σύστημα.

Ακόμα κι αν αναδεικνύονταν ένα νέο εργατικό κίνημα, ακόμα και ένα κίνημα ανέργων ή πτυχιούχων σε αναζήτηση εργασίας ή μια κίνηση ενάντια στις νέες εργασιακές σχέσεις (πράγματα αρκετά δύσκολα στις παρούσες συνθήκες), πάλι ο γενικός στόχος και αυτών

των κινημάτων θα έπρεπε να είναι το γκρέμισμα του καθεστώτος και η διέξοδος της χώρας σε μια κατεύθυνση που να προασπίζεται η εργασία και η παραγωγή, η δημόσια ιδιοκτησία και η εθνική κυριαρχία. Για παράδειγμα, πριν μερικά χρόνια υπήρχε έντονος τσακωμός στους συνδικαλιστικούς χώρους αν ο κατώτατος θα ήταν 1.300 ευρώ ή κάτι λιγότερο. Το αίτημα αυτό κανείς δεν το προβάλλει σήμερα γιατί η πραγματικότητα το απαγορεύει. Ούτε το 751 ευρώ δεν μπορεί να κατοχυρωθεί και τώρα γίνεται λόγος για τον «υποκατώτατο». Και αυτά με διατάγματα των αρχών του Χίλτον, του Σόιμπλε και της κομπανίας τους και με τις προσοχές που βάρανε στην Βουλή οι Τσίπρας, Τσακαλώτος, Πολάκης, Γεροβασίλη, Παπάς, Κοτζιάς και τα άλλα παιδιά... Πριν λίγα χρόνια, γίνονταν λόγος για νέα γενιά των 700 ευρώ, ενώ τώρα αυτά φαντάζουν σαν ένας παχυλός μισθός. Εκατοντάδες χιλιάδες νέοι δουλεύουν για 300, 250, 400 ευρώ, 8 και 12 ώρες, και νοιώθουν τυχεροί που έχουν μια δουλειά. Εκεί οδηγεί το νέο καθεστώς μνημονίων και ημιαποικίας που πρέπει να γκρεμιστεί.

25

Η πρόσφατη πείρα φέρνει στην επιφάνεια ορισμένα ιδιαίτερα και αξιοπρόσεκτα φαινόμενα που πρέπει να παρθούν υπόψη:

Καταγράφεται μια πρωτοφανής κρίση αντιπροσώπευσης σε πολλές χώρες της Ευρώπης, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχουν πολλά ρήγματα και κενά που δημιουργούνται από τις διαδικασίες απώθησης τμημάτων της κοινωνίας από κεντρικοπολιτικές διαδικασίες. Καταγράφεται επίσης και μια εσωτερίκευση στα τμήματα αυτά που απορρίπτονται, της απόστασης που τα χωρίζει από μια περιχαρακωμένη σείρα πολιτική ζωή που αφορά μόνο τις ελίτ και έχει αδειάσει από κάθε νόημα δημοκρατίας και επιλογών στον δημόσιο χώρο. Ο δημόσιος χώρος περιστέλλεται και μαζί του η πολιτική στενεύει, γίνεται υπόθεση ειδικών και απαξιωμένων κομμάτων.

Σε συνθήκες κρίσης, όπου αναστατώνονται όλες οι κοινωνικές σχέσεις και ιδιαίτερα σε συνθήκες κρίσης αντιπροσώπευσης, δημιουργούνται παραδείγματα που από το τίποτα ή το σχεδόν τίποτα, παίρνουν ζωή εγχειρήματα εθνικής εμβέλειας. Τρία παραδείγματα ξεχωριστά αλλά που αναφέρονται σε αυτό που περιγράφουμε: Οι Podemos στην Ισπανία, το Κίνημα 5 αστέρων του Γκρίλο στην Ιταλία και ο ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα (άσχετα με το που έχουν καταλήξει ή θα καταλήξουν), πιστοποιούν μεγάλες μετατοπίσεις στην συμπεριφορά στρωμάτων που κτυπιούνται από την οικονομική κρίση και την κρίση αντιπροσώπευσης.

Αν η ζωή απεχθάνεται το κενό και αυτό καλύπτεται πάντα από κάτι άλλο, τότε γνωρίζουμε ότι δημιουργούνται κενά και από κάτι θα καλυφθούν. Η έκβαση της δυνατότητας να γεννηθούν νέα μεγάλα εγχειρήματα, εξαρτάται από τις πολιτικές στοχεύσεις, τον πολιτικό προσανατολισμό, την πολιτική γραμμή (πιο «ξύλινα»). Αυτό θα κρίνει την πορεία απέναντι στην ενσωματωτική δύναμη που έχει το σύστημα.

26

Στην Ελλάδα, ο αντικυβερνητικός αγώνας, ο αγώνας ενάντια στις κυβερνήσεις που υλοποιούν, υποστηρίζουν και υπερασπίζονται το μνημονιακό ημιαποικιακό καθεστώς, είναι στενά δεμένος με τον αγώνα συνολικά ενάντια στο πολιτικό σύστημα. Όμως, ο αντικυβερνητικός αγώνας σημαίνει αιχμές απέναντι στην συγκεκριμένη εκδοχή του

πολιτικού συστήματος που έχει την πολιτική εξουσία και κυβερνά, που νομοθετεί και αντιπροσωπεύει και τελικά βάζει τις υπογραφές της σε κάθε ρύθμιση, μνημόνιο και δέσμη μέτρων. Αυτό σημαίνει πως δεν νοείται πολιτικός αγώνας χωρίς αντικυβερνητικές αιχμές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, αγωνιζόμαστε ενάντια στην κυβέρνηση Τσίπρα γιατί φέρει τις κύριες ευθύνες για την προώθηση και υλοποίηση του 3^{ου} Μνημονίου, αλλά και γιατί είναι υποταγμένη στις προδιαγραφές του καθεστώτος που οικοδομείται.

27

Η κυβέρνηση Τσίπρα είναι η χειρότερη κυβέρνηση που γνώρισε ο τόπος τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό έχει ειπωθεί και για άλλες κυβερνήσεις στο παρελθόν. Όχι τυχαία γιατί τις τελευταίες δεκαετίες, και ειδικά στα μνημονιακά χρόνια, ο τόπος βυθίζεται όλο και πιο βαθιά στο «βούρκο» και το πολιτικό σύστημα, προκειμένου να επιπλεύσει, γίνεται όλο και πιο ενδοτικό. Γιατί όμως συγκεκριμένα, είναι χειρότερη η κυβέρνηση Τσίπρα; Γιατί προωθεί στην πράξη τις χειρότερες ρυθμίσεις και την εκθεμελιωτική δεύτερη φάση του Μνημονίου (γενικό ξεπούλημα της χώρας και της δημόσιας και ιδιωτικής περιουσίας σε μονοπωλιακά τραστ και χρηματιστικά funds), διαλαλεί με όλους τους τρόπους ότι είναι πρόθυμη να εφαρμόσει όλες τις συμφωνίες και νομιμοποιεί κάθε είδους εξευτελιστικές διαδικασίες (διαρκείς οντισιόν στο Χίλτον όπου είναι εγκατεστημένοι οι «θεσμοί»). Κυβερνά στηριγμένος σε μια κεντροαριστερή φόρμουλα που στοιχείο της είναι η νομή της κυβερνητικής και κρατικής εξουσίας - διοίκησης από ανθρώπους του κόμματος και από τα οικογενειακά τους περιβάλλοντα, χρησιμοποιώντας το δίπολο δεξιά/αριστερά, πρόοδος/συντήρηση, οξύνοντας το διπολισμό και την αντιπαράθεση με την Ν.Δ. (την στιγμή που όλα τα σοβαρά, τα ψηφίζουν μαζί). Επίσης, δεν έχει κανένα φραγμό να συνάψει σχέσεις και συμμαχίες με κύκλους και ολιγάρχες του υπόκοσμου, με πολιτευτές και σχήματα της Δεξιάς (Παυλόπουλος, καραμανλική πτέρυγα, Παπαγγελόπουλος, Πολύδωρας κ.λπ.). Στο διεθνή χώρο, δεν χάλασε κανένα χατίρι σε ΝΑΤΟ και Αμερικάνους, εγγράφεται στις φιλο-αμερικάνικες δυνάμεις στην Ευρώπη (ωραία η κατάληξη του «ευρωκομμουνισμού»...).

Η κεντροαριστερή φόρμουλα είναι πιο αποτελεσματική από την κεντροδεξιά διαχείριση, αλλά στην περίπτωση του Τσίπρα, η φθορά είναι εξίσου ραγδαία γιατί δεν φτάνουν η κοινωνική ευαισθησία, τα δάκρυα υπουργών, οι στεντόρειες διακηρύξεις κ.λπ. για να καλύψουν την βαθιά αντιλαϊκή και αντιδραστική πολιτική που εφαρμόζεται. Ούτε πείθει το παραμύθι πως οι άλλοι φταίνε καθώς και πως στο τέλος θα διαφανεί ένα «αριστερό αποτύπωμα» γιατί αν τα εφάρμοζαν «οι άλλοι» θα ήσαν όλα χειρότερα. Στην ουσία, άφησαν τη χώρα χωρίς πολιτική και κοινωνική αντιπολίτευση και αυτό σημαίνει μια πιο αδυνατισμένη, πιο αποδεκατισμένη κοινωνία μπροστά σε κινδύνους, απειλές και διαρκή χειροτέρευση των υλικών όρων επιβίωσης.

27.1

Όλες οι πρόσφατες δημοσκοπήσεις (τέλη 2016), καταγράφουν μια μεγάλη πτώση του ΣΥΡΙΖΑ και ένα σημαντικό ρεύμα ανόδου της Ν.Δ. Το ότι η Ν.Δ. εισπράττει σε εκλογικό επίπεδο το μεγάλο μέρος της δυσαρέσκειας, συνδέεται με την υποστροφή του ριζοσπαστισμού και τις τάσεις που περιγράψαμε. Οφείλουμε να διακρίνουμε ότι το δίδυμο «πρωθυπουργός Τσίπρας - αρχηγός αξιωματικής αντιπολίτευσης Μητσοτάκης» είναι το χειρότερο «δίδυμο» όλης της μεταπολίτευσης. Ο ΣΥΡΙΖΑ χρεώνεται πως άνοιξε

διάπλατα το δρόμο στον συστημισμό και στο ξέπλυμά του, και αναδεικνύει τώρα ως «περσόνα» τον πιο ανάλγητο αστό πολιτικό της γενιάς του, τον πιο προωθημένο και πιστό οπαδό του νεοφιλελευθερισμού και κάθε πολιτικής βρωμιάς, τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Η πάλη ενάντια στην κυβέρνηση Τσίπρα, η αναγκαστική αποαριστεροποίηση για την οποία κάναμε λόγο, δεν επιτρέπεται να διοχετευτεί προς μια αναστήλωση ή συμπάθεια προς την Ν.Δ. και ιδιαίτερα τον Κ. Μητσοτάκη σε όλα τα πεδία. Αυτό θέτει την ανάγκη μιας πολιτικής κριτικής, ουσίας και ανάλυσης που να ανοίγει δρόμους σε ένα ρεύμα πραγματικής διεξόδου και όχι εναλλαγής στη βάση εύκολων καταγγελιών και συνθημάτων.

28

Δύο επισημάνσεις πριν μιλήσουμε για την κατάσταση στην Αριστερά. Κατά καιρούς υπήρξαν ενστάσεις να μην ασκούμε τόσο πολύ κριτική στην Αριστερά, αφού «είμαστε κι εμείς μέρος της» κ.λπ. Εκείνο όμως που ισχύει και δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι πως ταυτοτικό στοιχείο της συλλογικότητάς μας ιστορικά είναι η κριτική ματιά στην υπαρκτή πολιτική Αριστερά, η «ασυνέχεια» που είναι αναγκαία σε σχέση με τις αντιλήψεις και τις πρακτικές της. Μαζί βέβαια με την διαρκή αυτοκριτική ματιά για τη δική μας προσπάθεια. Δεύτερον, όσα διαπιστώνουμε δεν συνεπάγονται μια υπεροπτική στάση, ούτε σημαίνουν ότι δεν υπάρχει αξιόλογος κόσμος που πρόσκειται σε αυτήν. Οι πλευρές αυτές όμως, δεν μπορεί καθόλου να οδηγούν σε αυτολογοκρισία και έλλειψη ρεαλιστικής εκτίμησης και κριτικής τοποθέτησης για την Αριστερά.

Η ελληνική Αριστερά είναι: Αποπροσανατολισμένη, αφού σύσσωμη σχεδόν έχει προσχωρήσει στην άποψη περί ιμπεριαλιστικής Ελλάδας. Κατά βάση συστημική (συμμετοχή στο πολιτικό παιχνίδι, έμφαση σε ποσοστά, εκλογές κ.λπ.). Αυτοκεντρική αφού σχεδόν κάθε τμήμα της νοιάζεται κυρίως για τον εαυτό του και τις στοχεύσεις του, μακριά από ό,τι αποτελεί ανάγκη για την κοινωνία και τη χώρα. Αλλά και θεωρητικά και πολιτικά άσφαιρη, ακίνδυνη και περικλειστη σε στερεότυπα. Νοσταλγική γύρω από ένα «ένδοξο παρελθόν», χωρίς ουσιαστικό προχώρημα και σύγχρονες απαντήσεις ή αναζητήσεις στα πολλά και κρίσιμα ερωτήματα της εποχής. Δεν μπόρεσε να προβάλλει σαν μια εναλλακτική μέσα στην κρίση, δεν κέρδισε δυνάμεις, δεν τροποποίησε συσχετισμούς υπέρ της.

Οι τρεις πτέρυγές της: Η δικαιωματική κεντροαριστερή κυβερνώσα, φιλο-αμερικάνικη και υποταγμένη μνημονιακά, που φέρει τις μεγαλύτερες ευθύνες της σημερινής χρεοκοπίας της Αριστεράς ως εναλλακτικής προοπτικής. Το ΚΚΕ, αυτοπεριχαρακωμένο, συμπεριφέρεται περίπου σαν αριστερίστικη γκρούπα, αλλά η στάση του είναι στην ουσία της συστημική και όποτε χρειάζεται στάση σύνεσης, συγκράτησης και πυρόσβεσης (π.χ. Αγροτικό). Τέλος, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ακολουθεί έναν αγωνιστικό ακτιβισμό όπου μπορεί, αποπροσανατολισμένη λόγω των στερεότυπων που κυριαρχούν στο εσωτερικό της. Σε αυτές τις εκδοχές, προστίθεται και αυτή της ΛΑΕ που παρουσιάζει στοιχεία και των τριών πτερύγων και την διαπερνά μια διαρκής εσωτερική κρίση, αφού η κυρίαρχη ομάδα στο εσωτερικό της δεν αφήνει διόλου χώρο για οποιονδήποτε άλλο μέσα στο σχήμα. Άλλες μικρότερες οργανώσεις (μ-λ χώρος ή τροτσκιστικές ομάδες) πάσχουν από αθεράπευτο σεχταρισμό και ανικανότητα πολιτικής παρέμβασης.

Συνολικά η Αριστερά, εμφάνισε και εμφανίζει αδυναμία κατανόησης της πραγματικότητας και συμβολής διεξόδου, διαρκή θεωρητική στασιμότητα και

ανεπάρκεια και βρίσκεται σε μεγάλη καθολική κρίση, δείχνοντας στοιχεία χρεοκοπίας. Η αποαριστεροποίηση για την οποία κάναμε λόγο δεν είναι άσχετη με την χρεοκοπία αυτή.

29

Η πορεία κεντροαριστεροποίησης και τελικά μετάλλαξης του ΣΥΡΙΖΑ, συνάντησε αρκετές αντιστάσεις στο εσωτερικό του. Όλες μα όλες (άρα και ημών συμπεριλαμβανομένων) κρίνονται κατώτερες των περιστάσεων και δεν μπόρεσαν α) να εμποδίσουν ή ματαιώσουν την πορεία αυτή, β) να αναδείξουν έναν συνεκτικό πόλο που θα συσπείρωνε δυνάμεις, γ) να προβάλλουν μια πολιτική διεξόδου, ένα άλλο εναλλακτικό σχέδιο.

Από τον ΣΥΡΙΖΑ προέκυψαν δύο-τρία νέα αρχηγικά μορφώματα - κόμματα (ΛΑΕ, Πλεύση Ελευθερίας, σχήματα όπως του Βαρουφάκη κ.λπ.) και δημιουργήθηκαν ορισμένες ακόμα ομαδοποιήσεις (όπως η ΑΡΚ και η Δικτύωση). Πρόκειται, παρά τις διαφορές τους, ουσιαστικά για σχήματα που συγκροτούνται μέσα στην κούρσα πλασαρίσματος στις εξελίξεις, χωρίς να αναδεικνύουν νέους δρόμους ή μια ελπιδοφόρα προοπτική.

30

Το σύνθημα «ενότητα της Αριστεράς» στις δεδομένες συνθήκες δεν λέει τίποτα, δεν εκφράζει μια πολιτική. Είναι φορτωμένο από την χρεοκοπία και την αποτυχημένη συμπεριφορά όλων των πτερύγων της μέσα στην κρίση. Προτάσεις για ενότητα ΛΑΕ, ΑΝΤΑΡΣΥΑ, ΚΚΕ κ.λπ. δεν λένε απολύτως τίποτα γιατί δεν εκφράζουν ένα περιεχόμενο, μια ουσία και στοχεύσεις που μπορούν να συγκινήσουν και να κινητοποιήσουν. Τέλος, επειδή χρησιμοποιείται κι αυτός ο όρος, «συριζαϊκή Αριστερά» δεν υπάρχει. Είναι έκφραση φιλοτσιπρισμού σήμερα και ίσως να γίνει ταμπέλα μιας εσωτερικής αντιπολίτευσης μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ, πιο έντονα ροζ έκφραση μιας κεντροαριστερής πολιτικής.

31

Πρέπει να επισημανθεί η παρουσία ενός πατριωτικού χώρου που δεν εγγράφεται στην Αριστερά, αλλά ούτε και στην Δεξιά ή ακροδεξιά. Προτιμά να αυτοπροσδιορίζεται ως δημοκρατικός πατριωτικός χώρος. Κύριες εκφράσεις, το ΕΠΑΜ και το Άρδην.

Το ΕΠΑΜ ως οργανισμός, πρόκυψε μέσα στην κρίση. Ένας αυτοχρισμένος αρχηγός τόλμησε, μίλησε, εκτέθηκε, έκανε αλλοπρόσαλλα πράγματα και τελικά έφτιαξε έναν κομματικό οργανισμό (που περνά συχνά κρίσεις) και έγινε γνωστός, συσπειρώνοντας ένα 1% περίπου. Τώρα, φλερτάρει με την ΛΑΕ και ίσως τα βρούνε εκλογικά, αφού η Κωνσταντοπούλου έχει άλλη πλεύση.

Το Άρδην, με πολύχρονη παρουσία, σημαντικό εκδοτικό έργο και ορισμένες άστοχες τοποθετήσεις (όπως η στάση του στο δημοψήφισμα ή η φιλοΚΚΕ κατά καιρούς τοποθέτηση), θεωρεί ότι τώρα πρέπει να εμφανιστεί ως φορέας και να δοκιμάσει την τύχη του, ίσως και εκλογικά.

Η Σπίθα του Μίκη Θεοδωράκη είχε μια άλλη εμβέλεια, με βάση το γεγονός ότι ο Μίκης διέθετε ένα άλλο βάρος και προσπάθησε να ασκήσει μια πολιτική που δεν είχε ως βασικό στοιχείο την αυτοπεριχάρακση. Δυνάμεις του ΕΠΑΜ και του Άρδην λειτούργησαν με λογικές εισοδισμού απέναντι στο εγχείρημα αυτό και έφτασαν σε σημεία να αλληλοκαταγγέλλονται με ηχηρά επίθετα.

Παρενθετικά εδώ να πούμε, επειδή διάφοροι κατά καιρούς ανακινούν το θέμα, ότι ο δικός μας χώρος δεν αυτοπροσδιορίστηκε ή οριοθετήθηκε ως «πατριωτική Αριστερά» (σκέτα) κι αυτό γιατί α) τα σημερινά προς αντιμετώπιση πολιτικά και θεωρητικά ζητήματα είναι πολύ πλούσια για να περιοριστούν σε ένα πεδίο, όσο σημαντικό κι αν είναι αυτό, β) προσπαθούμε να αντιμετωπίζουμε το εθνικό ζήτημα με σύγχρονους όρους και όχι με κάποια φαντασιακή επιστροφή στην εποχή του ΕΑΜ και γ) δεν υποτιμούμε το σύγχρονο κοινωνικό ζήτημα που σαφώς συνδέεται με το εθνικό, αλλά έχει τη δική του αυτονομία και ιδιαίτερη σημασία.

32

Η Πλεύση Ελευθερίας δεν μπορεί να αναχθεί σε κανέναν από τους παραπάνω χώρους, παρόλο που ακροβατεί ανάμεσά τους. Δεν προσδιορίζεται ως αριστερή δύναμη, ούτε και ως «πατριωτική». Παρουσιάζεται ως αντιμνημονιακή, αντικαθεστωτική και κυρίως ως η πολιτική κίνηση της Ζωής Κωνσταντοπούλου. Δεν έχει εκφράσει θέσεις σε κομβικά ζητήματα και κινείται σε έναν μάλλον «νομικό δρόμο» προς την αλλαγή. Ο αρχηγισμός σε αυτόν τον σχηματισμό είναι εντονότερος σε σχέση με κάθε άλλον. Δεν φαίνεται κάπου να υπάρχουν διεργασίες και πλαίσια λειτουργίας, αλλά μόνο «επικοινωνία». Απουσιάζει κάποια αφήγηση για το τι έχει συμβεί, αλλά και για το τι πρέπει να γίνει στο επίπεδο της κοινωνίας, αφού όλα εξηγούνται με την προδοσία Τσίπρα και θα αποκατασταθούν με την είσοδο στη Βουλή. Υπάρχει λοιπόν μόνο η Πλεύση και οι εκλογές, όπου επενδύονται όλα.

33

Ο αναρχικός και αντιεξουσιαστικός χώρος, τέλος, έχει περισσότερα στοιχεία ενός ρεύματος με κοινωνικά χαρακτηριστικά, ειδικά στο χώρο της νεολαίας. Αρκετός «ανήσυχος» κόσμος αυτοτοποθετείται γύρω από αυτόν, ενώ αναδεικνύει ανθρώπους που κάνουν κάποιους σκληρούς αγώνες με προσωπικό κόστος και αυτά σήμερα μετράνε. Θα λέγαμε, ακόμα, ότι είναι πιο πολύμορφος όσο αφορά τον τρόπο που υπάρχει και δραστηριοποιείται. Ο χώρος αυτός, από την άλλη μεριά, δεν αποδέχεται ουσιαστικά τον πολιτικό αγώνα, τον αγώνα για αλλαγή συσχετισμών και επίτευξη κεντρικών στόχων και έχει έντονα αρνητικά στοιχεία, όπως ο πραξικοπηματισμός απέναντι στο μαζικό κίνημα, ο «μιλιταρισμός» - φετιχοποίηση της βίας, το σνομπάρισμα του λαού, η στάση σε σοβαρά ζητήματα όπως ιμπεριαλισμός, εθνικά κ.λπ. Ο αναρχικός χώρος συγκεντρώνει κατά καιρούς μεγάλες φουρνιές κόσμου που συνήθως «χάνονται» αργότερα, ενώ στα χρόνια της κρίσης δεν μπόρεσε φυσικά ούτε αυτός να προσανατολιστεί στις συγκεκριμένες συνθήκες και να έχει κάποια ειδικότερη πολιτική, πέρα από έναν εντελώς απλοϊκό «ταξικισμό» κάποιων κομματιών. Λογικό, αφού γενικότερα δεν μπαίνει στον κόπο της συγκεκριμένης πολιτικής, αλλά προτιμά τα γενικά συνθήματα με έναν αξιακό όμως τόνο (αξιοπρέπεια, αλληλεγγύη, ελευθερία - ελευθεριακότητα κ.λπ.) που συγκινούν ένα δυναμικό. Αυτά είναι κάποια γενικά

χαρακτηριστικά του, με επίγνωση ότι αποτελείται από αρκετά διαφορετικά κομμάτια και ομαδοποιήσεις.

Τακτικές κινήσεις προβολής και δοκιμασίας της γραμμής μας

34

Προχωρούμε τολμηρά και με ανοικτότητα στην οικοδόμηση του πολιτικού κινήματος διεξόδου. Προβάλλουμε μια πολιτική διεξόδου. Δηλαδή επεξεργαζόμαστε, μελετάμε, ζυμώνουμε, δοκιμάζουμε, προβάλλουμε κινήσεις, προσπάθειες κ.λπ. που προάγουν την υπόθεση της διεξόδου και παράλληλα, βάζουμε τις βάσεις για την συγκέντρωση σκόρπιων και διάχυτων δυνάμεων στα πλαίσια ενός εγχειρήματος -που δεν είναι κόμμα, ούτε αποβλέπει στις εκλογικές διαδικασίες- που θα φέρει τα χαρακτηριστικά κινήματος, δηλαδή θα θέτει σε κίνηση ένα χώρο με κοινές στοχεύσεις, θα καταγράφει την παρουσία του με πολλαπλές και πολύπλευρες παρεμβάσεις.

35

Για τρεις μήνες μετά από το σώμα (αν αυτό έχει επικυρώσει μια τέτοια επιλογή), ειδική ζύμωση και πλησίασμα κόσμου για αυτό το στόχο και όχι κάτι άλλο. Ορισμένες προτάσεις:

Καταγραφή κινήσεων και ενδιαφερουσών προσπαθειών πανελλαδικά και απεύθυνση σε αυτές.

Κατάλογος μελών και φίλων, παρεών και ομάδων που θέλουν να πάρουν μέρος στο κίνημα διεξόδου ή να συμβάλλουν σε αυτό.

Δημιουργία θεματικών επιτροπών και ομάδων εργασίας.

Να οργανώσουμε μια πανελλαδική συνέλευση για το πολιτικό κίνημα διεξόδου με ανοικτά χαρακτηριστικά μέσα στο πρώτο μισό του 2017.

Με βάση τις εκτιμήσεις που κάναμε, είμαστε αρνητικοί σε επενδύσεις εκλογικού χαρακτήρα το επόμενο διάστημα και για όσο ισχύουν οι εκτιμήσεις αυτές.

Ήρθαν

ντυμένοι «φίλοι»

αμέτρητες φορές οι εχθροί μου

το παμπάλαιο χώμα πατώντας.

Και το χώμα δεν έδεσε ποτέ με τη φτέρνα τους.

Έφεραν

τον Σοφό, τον Οικιστή και τον Γεωμέτρη

Βίβλους γραμμάτων και αριθμών

την πάσα Υποταγή και Δύναμη
το παμπάλαιο φως εξουσιάζοντας.

Και το φως δεν έδεσε ποτέ με τη σκέπη τους.

Ούτε μέλισσα καν δε γελάστηκε το χρυσό ν' αρχινίσει παιχνίδι·

ούτε ζέφυρος καν, τις λευκές να φουσκώσει ποδιές.

Έστησαν και θεμέλιωσαν

στις κορφές, στις κοιλάδες, στα πόρτα

πύργους κραταιούς κι επαύλεις

ξύλα και άλλα πλεούμενα

τους Νόμους, τους θεσπίζοντας τα καλά και συμφέροντα

στο παμπάλαιο μέτρο εφαρμόζοντας.

Και το μέτρο δεν έδεσε ποτέ με τη σκέψη τους.

Ούτε καν ένα χνάρι Θεού στην ψυχή τους σημάδι δεν άφησε·

ούτε καν ένα βλέμμα ζωθιάς τη μιλιά τους δεν είπε να πάρει.

Έφτασαν

ντυμένοι «φίλοι»

αμέτρητες φορές οι εχθροί μου

τα παμπάλαια δώρα προσφέροντας.

Και τα δώρα τους άλλα δεν ήτανε

παρά μόνο σίδηρο και φωτιά.

Στ' ανοιχτά που καρτέραγαν δάχτυλα

μόνον όπλα και σίδηρο και φωτιά.

Μόνον όπλα και σίδηρο και φωτιά.

Μέρος Β

Η ΚΟΕ στο νέο κύκλο

Ορισμένα κρίσιμα και χρήσιμα συμπεράσματα

1

Η ΚΟΕ (και παλιότερα η Α/συνεχεια) διακρίνονταν από την ικανότητα να κάνει τομές και να «ξαφνιάζει» όσους παρακολουθούσαν την πορεία της. Η υιοθέτηση μιας αντισεχταριστικής πολιτικής, η εμπλοκή με κινήματα και εγχειρήματα, η αλλαγή κλίμακας, εμβέλειας και δράσης μέσα στην μνημονιακή περίοδο, η εκφώνηση έστω μιας γραμμής πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής διεξόδου και η κριτική των στερεότυπων της Αριστεράς, η έμφαση στις γεωπολιτικές διεργασίες, η σημασία που δίνει στην παραγωγική ανασυγκρότηση, ο διαχωρισμός από τον ΣΥΡΙΖΑ, ο διπλός διαχωρισμός από ΣΥΡΙΖΑ και ΛΑΕ, η έκδοση μιας εφημερίδας που δεν είναι κομματικό όργανο, τα φεστιβάλ Resistance και η σημαντική παρουσία σε αυτά καλεσμένων (π.χ. Σ. Αμίν, Λ. Χάλεντ, Α. Γκαρσία Λινέρα κ.λπ.), αποδεικνύουν και στον πιο δύσπιστο ότι είμαστε μια ζωντανή, ανήσυχη και τίμια προσπάθεια με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

2

Αυτή η ιδιαιτερότητα στην συγκρότηση και ύπαρξή μας, οι επιλογές που κάναμε αλλά και οι κρίσεις που περάσαμε, μας έχουν προσδώσει μια ιστορικότητα ώστε αν κανείς αναλογιστεί σοβαρά, έχουν λιγότερο βάρος η «καταγωγή» μας και οι δεσμοί από το παρελθόν και πολύ περισσότερο η κοινή μας πείρα, ιδιαίτερα αυτή που συσσωρεύτηκε στα χρόνια του μνημονιακού ημιαποικιακού καθεστώτος. Σε αυτό κυρίως το πλαίσιο, δοκιμάστηκαν η όποια συσσώρευση δυνάμεων, η συγκρότηση, θεωρητική επάρκεια, κατανόηση της πραγματικότητας, οι αντιλήψεις που είχαν διαμορφωθεί. Σε αυτό το πλαίσιο, έγιναν επιλογές, θετικά βήματα και λάθη για τα οποία μπορούμε να έχουμε μια κοινή αναφορά. Η ανάγνωση του ριζοσπαστισμού στην Ελλάδα και η επιδίωξη να παρθεί υπόψη σε όσα κάναμε, η ανοικτότητα απέναντι σε χώρους και καταστάσεις που έχουν να προσφέρουν, η δυνατότητα συζήτησης για τα κακώς κείμενα και αυτοκριτικής, η προσπάθειά εναντίωσης σε ταμπού και στερεότυπα, ο σεβασμός στον λαϊκό παράγοντα, όλα αυτά αποτελούν ταυτοτικά στοιχεία. Σαφώς, πέρασαν από περιπέτειες και στην πράξη δεν επιδείχτηκαν πάντα ή έτυχαν «προσαρμογών», αλλά αποτελούν σημαντική παρακαταθήκη. Το τι έγινε στις δύο τελευταίες δεκαετίες του 20ου αιώνα έχει κι αυτό τη σημασία του, αλλά λίγο μπορεί να φωτίσει τα σημερινά προβλήματα και τις επιλογές που πρέπει να κάνουμε. Σήμερα, σε αρκετά λαβωμένη κατάσταση από όσα έγιναν και από τον τρόπο που αυτά αντανακλώνται στις συνειδήσεις και των μελών της, η ΚΟΕ καλείται να κάνει επιλογές και να ορίσει το πεδίο δραστηριοτήτων της. Η ιδιαίτερη κατάστασή της, δεν της επιτρέπει εύκολα λάθη και προχειρότητες, αλλά απαιτεί μια σοβαρή στάση από όλους.

3

Η ΚΟΕ δεν ήταν έτοιμη και προετοιμασμένη από πολλές πλευρές για να ανταποκριθεί στα σύνθετα δύσκολα και πολλαπλά καθήκοντα που έθεσε το πέρασμα της χώρας στο νέο καθεστώς. Τα καθήκοντα αυτά την υπερέβαιναν κατά πολύ. Όταν ξέσπασε η κρίση από το 2010 και ύστερα, φάνηκε ανάγλυφα η έλλειψη μιας πολιτικής γραμμής. Ο «αριστερός πόλος», η «ενότητα της Αριστεράς» δεν αρκούσαν, ακόμα χειρότερα ο πραγματισμός και η συγκέντρωση δύναμης για να διαπραγματευόμαστε με τις άλλες δυνάμεις στην συσπείρωση της Αριστεράς, έφτασε σε ορισμένα όρια, ιδιαίτερα με τις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2010. Η οργάνωση βρέθηκε σε κρίση πολιτικής κατεύθυνσης. Αν δεν γινόταν η προσπάθεια ανασυγκρότησης και προβολής της γραμμής της Πολιτικής, Οικονομική, Κοινωνική Διεξόδου, σήμερα δεν θα μιλούσαμε όπως μιλάμε. Ένα τμήμα της οργάνωσης συγκροτήθηκε σε φράξια έξω από αρχές και έδρασε με τον γνωστό τρόπο, υιοθετώντας όλα τα στερεότυπα της Αριστεράς και ερχόμενη σε άμεση συνεργασία με άλλες καταστάσεις ενάντια στην ΚΟΕ. Πίσω από αυτά, υπήρχε πάντα το ζήτημα «μεγαλομανιακών» προσωπικών σχεδιασμών που είχαν και υλική βάση. Αυτά σήμερα είναι γνωστά και κάπως ξεπερασμένα. Πάντως, η οργανωτική αιμορραγία της ΚΟΕ δεν ήταν τότε μικρή, αν και η μεγάλη πλειοψηφία έμεινε συσπειρωμένη.

4

Στην συνέχεια, εντός του ΣΥΡΙΖΑ αναπτύχθηκε ο «παρτικολαρισμός», η λογική του πλασαρίσματος, η χαλάρωση, δυνάμωσαν δεξιές τάσεις και κυρίως η επίδραση του κυβερνητισμού. Δεν καταφέραμε να αντιταχθούμε στη διαβρωτική δύναμη που είχαν όλα τα νοσηρά παιχνίδια συσχετισμών και καριερισμού εντός του ΣΥΡΙΖΑ και της συμμετοχής στο κεντρικό πολιτικό πεδίο (κοινοβουλευτική παρουσία). Επί της ουσίας, η γραμμή της Πολιτικής, Οικονομικής, Κοινωνικής Διεξόδου κατάντησε μια απλή εκφώνηση χωρίς περιεχόμενο. Αν δεν είχε γίνει η συνδιάσκεψη του Οκτώβριου του 2014 όπου αποφασίστηκε η διαφοροποίηση από την κεντρική γραμμή του ΣΥΡΙΖΑ, την κεντροαριστεροποίηση και τον κυβερνητισμό, η ζημιά θα ήταν πολύ πιο μεγάλη. Στην συνδιάσκεψη αυτή, διαχωρίστηκε μια μικρή ομάδα που κατέλαβε κρατικές και κυβερνητικές θέσεις στην συνέχεια.

5

Μετά τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015, εμφανίστηκε ως απόηχος, μια πίεση να μην ασκούμε συνέχεια κριτική προς την κυβέρνηση κ.λπ. Ήρθε όμως η συμφωνία της 20ης Φλεβάρη και εκεί λειτούργησαν κάποια αντανάκλαστικά μας και διαφοροποιηθήκαμε ασκώντας δημόσια κριτική. Η οργάνωση δεν στάθηκε ικανή να αξιοποιήσει την κοινοβουλευτική της παρουσία, δεν μπόρεσε να αποκτήσει μια φωνή εθνικής εμβέλειας και λαβώθηκε στο τέλος από την συμπεριφορά της κοινοβουλευτικής ομάδας και των προσωπικών επιλογών που έκαναν ορισμένα μέλη της αντί να υποστηρίξουν σθεναρά την γραμμή της ΚΟΕ. Οι παραιτήσεις από την γραμματεία και την Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ πριν την συμφωνία και η αποχώρηση της ΚΟΕ από το ΣΥΡΙΖΑ αμέσως μετά την συμφωνία, ήταν κινήσεις που έσωσαν την υπόληψη και δίνουν τώρα μια αξιοπιστία σε όσα προσπαθούμε. Ο διπλός διαχωρισμός που έγινε σε έκτακτες συνθήκες το καλοκαίρι του 2015, από ΣΥΡΙΖΑ και ΛΑΕ, ήταν μια επιλογή που έθετε προϋποθέσεις και βάσεις

σωστού προσανατολισμού και προστάτεψε την ΚΟΕ από περαιτέρω περιπέτειες και αδιέξοδα. Το σοκ, η ματαιώση του εγχειρήματος, το κλίμα ήττας, ακόμα και η αλλαγή κατάστασης ιδιαίτερα για όσους ήταν σε κάποια επαγγελματική σχέση με την πολιτική δραστηριότητα, όλα αυτά οδήγησαν μέσα στις γραμμές μας σε μια υποχώρηση, αδράνεια, απογοήτευση, μείωση της προσφοράς, ακόμα και αποχωρήσεις.

6

Για όσα έγιναν αυτή την περίοδο (και ειδικά τα χρόνια 2012-2015), έχουμε τοποθετηθεί με διάφορες ευκαιρίες και πιο συγκροτημένα στις περιφερειακές συσκέψεις του Δεκεμβρίου 2015. Θυμίζουμε ότι τότε μιλήσαμε για τρία απολογιστικά σημεία-κλειδιά. Καθοριστική διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι «η ιδεολογική και πολιτική μας συγκρότηση (αλλά και η οργανωτική μας εμβέλεια και υπόσταση) αποδείχθηκε ανεπαρκής και ελλιπής για να αντιμετωπίσει τα εκθετικά αναπτυσσόμενα και εκτινασσόμενα καθήκοντα με τα οποία βρεθήκαμε αντιμέτωποι». Αυτή η πλευρά δεν μπορεί να προσπερνιέται εύκολα, αλλιώς οποιοσδήποτε απολογισμός είναι άνευρος και ψάχνει εξηγήσεις σε επιμέρους προβλήματα και λάθη. Δεύτερον, αυτοκριτικά πρέπει να αντιμετωπιστεί η στάση μας ειδικά στο διάστημα μετά τις διπλές εκλογές του 2012 και μέχρι το καλοκαίρι του 2014, σε μια περίοδο που, όπως διαπιστώσαμε και στο πρώτο μέρος (σημείο 11), υπήρξε ειδικός χειρισμός του ριζοσπαστισμού ώστε αυτός να μπει σε κοινοβουλευτικά πλαίσια και να ενσωματωθεί σε έναν νέο διπολισμό. Τρίτον, η ΚΟΕ δεν κατάφερε να παλέψει τη γραμμή της. Ειδικότερα, δεν αντιστάθηκε στον κυβερνητισμό, έδινε την εικόνα μιας μη μαχόμενης οργάνωσης και δεν οικοδόμησε σχέσεις με ένα δυναμικό στη βάση μιας πολιτικής γραμμής, αφού αυτή έγινε στην πράξη επουσιώδης θέμα. «Η γραμμή μετατράπηκε σε βιτρίνα, έγινε άλλοθι για συλλογικό και ατομικό πλάσάρισμα στο ΣΥΡΙΖΑ, μετασχηματίστηκε σε απλή εκφώνηση. Αποτέλεσμα ήταν η αφομοίωση τμημάτων, ατόμων, πνευμάτων στο σύστημα ΣΥΡΙΖΑ, η χαλάρωση, η νομιμοφροσύνη, οι αυταπάτες, οι λαθεμένες ή μη κατανοημένες θέσεις (κυβερνητισμός, πρόγραμμα, κεντροαριστερή ανασύσταση)».

7

Επανερχόμενοι στην κριτική εξέταση ειδικά της περιόδου που αναφέρθηκε και αναλύοντας ακόμα περισσότερο το τρίτο «σημείο-κλειδί», θα πρέπει να γίνει σαφές ότι υπήρξε μια πολυεπίπεδη προσαρμογή της γραμμής μας. Η πρόταση για «κόμμα-κίνημα» που προβλήθηκε το καλοκαίρι του 2012, σταδιακά συμφιλιώθηκε με το «ενιαίο κόμμα» που πρόβαλε η πλειοψηφία του ΣΥΡΙΖΑ. Η μεταπολίτευση του λαού στην πράξη ξέπεσε στο επίπεδο μιας κυβερνητικής αλλαγής (να ξανά ο κυβερνητισμός), άσχετα αν στα λόγια διευκρινιζόταν ότι δεν πρόκειται για αυτό, και οι πολυσύνθετες διαδικασίες μετάβασης περιορίστηκαν αρκετά σε μια αντιμνημονιακή ρητορική. Η ανάγκη για πολιτικό κίνημα έγινε μια κενή φράση που μπορεί και να έμπαινε στις αποφάσεις της Κ.Ε. ή μετασχηματιζόταν συχνά «δημιουργικά» στην γραμμή «ΣΥΡΙΖΑ+λαός», δηλαδή βασικά ΣΥΡΙΖΑ και να «βάλει πλάτη» ο κόσμος. Η ανάγκη να κινηθούμε «ανάμεσα στις συμπληγάδες», δηλαδή ούτε με την συστημική προσαρμογή, ούτε με την «αντιπολίτευση» (Αριστερή Πλατφόρμα) που σωστά εντοπίζαμε έγκαιρα, στην πράξη εφαρμόστηκε σε μεγάλο βαθμό με σύμπλευση με την «πλειοψηφία», τόσο κεντρικά όσο

και στη βάση. Αυτή η πολλαπλή προσαρμογή, μας στέρησε από δυνατότητες άσκησης μιας άλλης πολιτικής και ενίσχυσε τις φυγόκεντρες τάσεις.

8

Η εξήγηση για όσα έγιναν εντοπίζεται, όπως τονίστηκε και πιο πριν, σε μεγάλο βαθμό, στα ελλιπή εφόδια απέναντι στις απαιτήσεις που γεννήθηκαν. Αυτή η δομικού χαρακτήρα πλευρά σχετίζεται με τις αντιλήψεις που κουβαλούσαμε για την οργάνωση, την πολιτική και την «παρέμβαση». Ενδεικτικά, οι αντιλήψεις περί «δύναμης» που υποτιμά ποιοτικές πλευρές, ο τακτικισμός, τον οποίο είχαμε θεωρητικά απορρίψει αλλά επανήλθε με διάφορους τρόπους, η ευκολία στο πώς τροποποιούνται οι συσχετισμοί, είναι ορισμένες από αυτές. Σε αυτά, προστέθηκαν μια σειρά συνηθειών με τις οποίες ήρθε στο σύνολό της σε επαφή η οργάνωση εντός ΣΥΡΙΖΑ. Η αυτοκριτική που κάνουμε ότι δεν κατανοήθηκε ή δεν παλεύτηκε η γραμμή, δεν ταυτίζεται με το εντελώς ψευδές και παραμορφωτικό σχήμα ότι δήθεν μια «καθοδήγηση» βγάζει τη σωστή γραμμή και τα «μέλη» δεν καταλαβαίνουν ή δεν ακολουθούν. Οι δομικές αδυναμίες αφορούν τον οργανισμό στο σύνολό του, ενώ οι ευθύνες σαφώς καταμερίζονται αναλόγως και με το βαθμό στον οποίο τις είχε αναλάβει ο καθένας. Επιστρέφοντας στην αρχική διαπίστωση, πρέπει να κάνουμε και μια προσθήκη: Πέρα από την δομικού χαρακτήρα αδυναμία, υπήρξαν και επιμέρους λάθη που μας στέρησαν τη δυνατότητα να παίξουμε έναν διαφορετικό ρόλο. Παραμένει όμως γεγονός ότι δεν έχουν ιδιαίτερη αξία οι απολογισμοί που βασίζονται στην τελική έκβαση, χωρίς να παίρνουν υπόψη τις δεδομένες συνθήκες και δυνατότητες. Όπως γράφει και ένας ιστορικός, για άλλου είδους γεγονότα και καταστάσεις αλλά εύστοχα: «Δεν είναι λίγες οι φορές που οι επόμενοι στερούν από τους προηγούμενους τις επιλογές που είχαν διαθέσιμες πριν πράξουν, ότι έπραξαν και επιβάλλουν εκ των υστέρων και αναδρομικά τη διαύγεια του αναπόφευκτου εκεί που υπήρχε η πολυπλοκότητα του ενδεχόμενου και του συγκυριακού». Πρέπει, τέλος, να σημειώσουμε ξανά ότι ο ουσιαστικός απολογισμός σχετίζεται κυρίως με τη διαδικασία «χωνέματος» της πείρας και καθορισμού μιας στάσης που να μην επαναλαμβάνει τα λάθη του παρελθόντος. Αυτό είναι το ασφαλέστερο και ίσως το μοναδικό κριτήριο για να κριθεί ο καθένας, το κατά πόσο αλλάζει, τροποποιώντας αντιλήψεις και πρακτικές.

9

Μια διαδικασία επαναβεβαίωσης και επανακαθορισμού της ταυτότητας και των όρων ύπαρξης της ΚΟΕ μέσα στις νέες συνθήκες είχε ανοίξει με αρκετά δυσμενείς όρους και δυνατότητες. Παρ' όλα αυτά, και με όλες τις αναδιατάξεις, ανακατατάξεις και αναδιπλώσεις, εξασφαλίστηκε η συνέχεια της εφημερίδας *Δρόμος*, έγιναν οι 4 περιφερειακές συνδιασκέψεις, τέθηκαν θέματα όπως τα γεωπολιτικά και το θέμα «τι λείπει, τι χρειαζόμαστε», ξαναλειτούργησαμε τις λέσχες, πραγματοποιήθηκε το Resistance και το καλοκαίρι η σχολή της ΚΟΕ. Η ΚΟΕ αντέχει το ταρακούνημα και θέτει τις βάσεις ύπαρξης της προσπάθειάς μας ως διακριτής, αυτοτελούς, αυτόνομης, συλλογικής προσπάθειας στο νέο πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί. Το ανθρώπινο δυναμικό που έχει συσσωρευτεί, τα ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά που έχουν διαμορφωθεί (που δεν είναι διόλου λίγα ή ασήμαντα), η ποιότητα και οι προδιαγραφές που θέτουμε για το μαζικό λαϊκό κίνημα αλλά και για τις υποκειμενοποιητικές

διεργασίες, η κοινή πείρα που έχουμε αποκτήσει και ο τρόπος που έχουμε κατακτήσει να αντιμετωπίζουμε ζητήματα και να συμπεριφερόμαστε πολιτικά, δηλαδή τα κριτήρια και οι αρχές που έχουμε, μας επιτρέπουν να δίνουμε θετική απάντηση στο ερώτημα αν έχει νόημα η ύπαρξή μας, αν αξίζει να επενδύουμε και να πασχίζουμε για αυτήν, αν σημαίνει πράγματα και για κόσμο έξω από την οργάνωσή μας, αν έχουμε κάποια εμβέλεια που μπορούμε κιόλας να την αυξήσουμε. Χρειάζεται, όμως, να κάνουμε τομές και να επιμείνουμε σε ποιοτικά στοιχεία για να μπορέσουμε να έχουμε άλλα αποτελέσματα και να ανταποκριθούμε στα σύνθετα και δύσκολα καθήκοντα που τίθενται.

Για έναν πολιτικό οργανισμό που θα υπηρετεί μια τριπλή επιλογή

Πολιτικό κίνημα – Αναζήτηση και συμβολή – Ικανότητα συμμετοχής σε ενδιαφέροντα εγχειρήματα και ιστορικά κινήματα

10

Θέλουμε να υπάρξουμε ως πολιτικός οργανισμός που να διακρίνεται από ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ο όρος «πολιτικός οργανισμός» σημαίνει κάτι διαφορετικό από αυτά που είχαμε υιοθετήσει μέχρι σήμερα και ιδιαίτερα από μερικά στερεότυπα που υπάρχουν γενικά, αλλά συχνά και σε εμάς. Ο πολιτικός οργανισμός δεν είναι μια πολιτική ομάδα ή οργάνωση που δρα σε έναν κοινωνικό χώρο ή σε μια περιοχή της χώρας. Είναι κάτι σαφώς ευρύτερης κλίμακας που αγκαλιάζει μια σειρά τομείς και δραστηριότητες και θέτει κάποια ιδιαίτερα καθήκοντα που διαφέρουν από αυτά που αντιμετωπίζει μια πολιτική ομάδα, ένα σάιτ κ.λπ. Ο πολιτικός οργανισμός διαφέρει από την εικόνα που είχε για τον εαυτό της μια «κομμουνιστική οργάνωση» όπως την έχουμε γνωρίσει με τις προδιαγραφές του 20^{ου} αιώνα, δηλαδή να μετεξελιχθεί και ολοκληρωθεί σε κομμουνιστικό κόμμα, ως «πρωτοπορία του προλεταριάτου». [Η ΚΟΕ στην 13χρονη πορεία της δεν κινήθηκε σε αυτόν το δρόμο αλλά και δεν συζήτησε ποτέ ανοικτά το θέμα αυτό. Το προσδιοριστικό «οργάνωση δράσης» μπορούσε να οδηγήσει προς πάσα κατεύθυνση. Για όσους θέλουν να ασχοληθούν περισσότερο, στο κείμενο «Από δω και πέρα - 2^ο μέρος», καλοκαίρι του 2013, υπάρχουν αναφορές για αυτά τα ζητήματα. Επίσης, αρκετά υπάρχουν στην εισήγηση του Ρ. Ρινάλντι στο σεμινάριο του Resistance 2015]. Η ιδέα της «πρωτοπορίας» έκανε ιδιαίτερη ζημιά σε ομάδες και οργανώσεις που απείχαν πολύ από το να μπορούν και να πασχίζουν να παίξουν έναν έστω σημαντικό, για να μην πούμε πρωτοποριακό, ρόλο. Πρώτα πρέπει να είσαι πράγματι κάτι και μετά να το διακηρύσσεις.

11

Ωστόσο, ο πολιτικός οργανισμός -η συλλογικότητα αγωνιζόμενων ανθρώπων- που θέλουμε, έχει ορισμένες ιδεολογικές και θεωρητικές αναφορές, καθώς και γενικές πολιτικές στοχεύσεις που προσδίδουν ορισμένα χαρακτηριστικά και φυσιογνωμία:

- Πολιτικός οργανισμός με αναφορά στον μαρξισμό. Σε έναν μαρξισμό επαναστατικό αλλά και «εντοπισμένο» και δημιουργικό, απαλλαγμένο δηλαδή από κλειστά, αφηρημένα και αναλλοίωτα σχήματα και δόγματα χωρίς περιεχόμενο.

- Πολιτικός οργανισμός με αναφορά στον κομμουνισμό ορίζοντα, με στόχο την καθολική χειραφέτηση της ανθρωπότητας από εκμετάλλευση, καταπίεση, αλλοτρίωση. Γιατί «η επικαιρότητα του κομμουνισμού θα παραμείνει σαν μια σημαντική απαίτηση όσο παρατείνονται και περιπλέκονται τα προβλήματα που εμφανίζονται σαν αδιέξοδα της σημερινής εποχής».
- Πολιτικός οργανισμός με αντικαπιταλιστική – αντιιμπεριαλιστική στόχευση. Γιατί είναι πράγματι ξεπερασμένο και καταστροφικό το σημερινό σύστημα κοινωνικών σχέσεων και αναγκαία η μετάβαση σε μετακαπιταλιστικές και σοσιαλιστικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Γιατί η βιτρίνα της παγκοσμιοποίησης, δεν μπορεί να καλύψει την ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση σε παγκόσμια κλίμακα.

[Ειδικά σε σχέση με τον μαρξισμό, παραθέτουμε λίγες ακόμα σκέψεις: Οι ριζοσπαστικές δυνάμεις βρίσκονται σε ιδεολογική και γνωσιοθεωρητική κρίση. Ο μαρξισμός διαθέτει ως «δυνατότητα» ένα σώμα γνώσης και μεθοδολογίας χρήσιμο για την ανάλυση και την αλλαγή της πραγματικότητας. Δεν τίθεται σήμερα θέμα αμυντικής υπεράσπισης ή «αποκατάστασής» του, αλλά αξιοποίησης σε εντοπισμένες συνθήκες (συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης κατάστασης). Ακόμα, είναι αναγκαία η συνομιλία με όλα τα ριζοσπαστικά ρεύματα σκέψης. Τέλος, θα πρέπει κανείς οπωσδήποτε να αποφύγει μια εντελώς δογματική ανάγνωση του μαρξισμού που περιορίζει την πάλη των τάξεων σε ένα δυαδικό σχήμα. Η αντίθεση κεφάλαιο-εργασία τροφοδοτεί σειρά άλλων αντιθέσεων, αλλά μέσα από έμμεσες και πιο καθολικές μορφές. Η ιστορία ακόμα και του 20^{ου} αιώνα είναι ιστορία όλο και μεγαλύτερου «ανοίγματος» του πεδίου των ταξικών και κοινωνικών αντιθέσεων. Ειδικά σήμερα, ο περιορισμός της πάλης των τάξεων σε ένα «μπρα ντε φερ» εργάτες-καπιταλιστές, δεν μπορεί να εξηγήσει τίποτα από τον πλούτο και το βάθος των κοινωνικών διεργασιών και αντιθέσεων, ούτε να παρέμβει σε αυτές. Αυτά δεν λέγονται θεωρητικά, αλλά γιατί πλήθος διαφορετικών καταστάσεων (από το ΚΚΕ μέχρι τον αναρχικό χώρο) εμφορούνται από αυτή την αντίληψη. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι το γνωστό σύνθημα με το «γρανάζι» είναι ίσως το μοναδικό που ενώνει και ενθουσιάζει τους πάντες.]

Η συλλογικότητα αγωνιζόμενων ανθρώπων που διέπονται από τα ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά που αναφέραμε, αιτιολογεί την ύπαρξή της αποκτώντας υπόσταση στον ελλαδικό χώρο ως ιδιαίτερο εγχείρημα και προωθώντας την τριπλή επιλογή: Ανάδειξη ενός πολιτικού κινήματος διεξόδου, έμφαση στην ανάγκη του πολιτικού κινήματος και του πολιτικού αγώνα – Κατοχύρωση της συλλογικότητας ως συλλογικότητας αναζήτησης και συμβολής – Ικανότητα συμμετοχής σε ενδιαφέροντα εγχειρήματα (άρα δεν υπάρχουν μόνο για τον εαυτό σου ή το «μαγαζί» σου) και στα ιστορικά ή μεγάλα μαζικά κινήματα που ξεσπούν.

12

Ο πολιτικός οργανισμός στηρίζεται στην εκτίμηση και προβάλλει την αναγκαιότητα του πολιτικού αγώνα και του πολιτικού κινήματος. Το πολιτικό κίνημα οφείλει είναι η κύρια μορφή υπόστασης του πολιτικού οργανισμού που επενδύει όλη την δραστηριότητά του στην ανάγκη αυτή. Με πιο απλά λόγια, αυτό σημαίνει ότι η ΚΟΕ, ως πολιτικός οργανισμός υποστηρίζει την επιλογή της πολιτικής πάλης, την σφαίρα που αγκαλιάζει και καθορίζει την εξέλιξη της πολιτείας, όπου παίρνονται κεντρικές αποφάσεις και συμπυκνώνονται οι λειτουργίες, οι νόμοι, η διοίκηση του συστήματος. Ο πολιτικός

αγώνας και το πολιτικό κίνημα μπορούν να συγκροτήσουν, να υποστασιοποιήσουν τις υποτελείς τάξεις και τα στρώματα που πλήττονται και να δημιουργήσουν όρους, αιτήματα, στόχους που η προώθησή τους να οδηγεί σε μια συνολική και ουσιαστική αλλαγή. Ο πολιτικός αγώνας προσανατολίζει και συνολικοποιεί ευρύτερα από τον διεκδικητικό αγώνα, τον συνδικαλιστικό και κλαδικό αγώνα και τα επιμέρους κινήματα, αντλώντας ταυτόχρονα από τα καλύτερα, πιο δημιουργικά στοιχεία και τα προχωρήματά τους. Το πολιτικό κίνημα δίνει έμφαση στην αυτενέργεια και συμμετοχή του λαού, απαιτεί κίνηση και ενεργή πρωτοβουλία γύρω από κεντρικούς στόχους. Δεν αφορά τις εκλογικές διαδικασίες, τον κοινοβουλευτικό βίο, τα ποσοστά και τις μικροκομματικές διαφορές, αλλά τις βασικές ανάγκες του λαού και του τόπου. Αφορά στόχους που προωθούνται μέσα από την κίνηση – κίνημα, ορμή, διάθεση και στοχευμένη πράξη εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών που συγκροτούνται σε κίνημα, σε υλική δύναμη, ικανή να αλλάξει συσχετισμούς αλλά και να αντιμετωπίσει τις συστημικές δυνάμεις.

13

Οι Μαρξ και Ένγκελς στο έργο τους «Η Γερμανική Ιδεολογία», στο οποίο ξεκαθάριζαν τις απόψεις τους (1845-46) και δεν προόριζαν για δημοσίευση (δημοσιεύτηκε μόλις στα 1932), γράφουν πως η επανάσταση είναι αναγκαία για την αλλαγή σε μαζική κλίμακα των ανθρώπων και ιδίως για να απαλλαγεί η κοινωνία από τον προαιώνια «κόπρο του Αυγείου» που έχει συσσωρευτεί. Σήμερα, η μορφή κίνημα είναι υπεραπαραίτητη για να ταραξει τον βάλτο που έχει επιβληθεί στην πολιτική ζωή, στα πολυπλόκαμα πεδία της πολιτειακής κρατικής οργάνωσης. Το πολιτικό σύστημα στις σημερινές του διαστάσεις εκφράζει και επιβάλλει μian ακινησία, αντιστρατεύεται κάθε προοδευτική αλλαγή. Το κίνημα επίσης χρειάζεται για να σπάσουν στερεότυπα και προκαταλήψεις που βασανίζουν οργανωμένα σύνολα και υποτιθέμενες πρωτοπορίες. Για παράδειγμα, στις πλατείες σε 2-3 ώρες λύθηκε το ζήτημα αν θα υπάρχουν ή όχι ελληνικές σημαίες, ενώ αν το θέμα αφήνονταν στη δικαιοδοσία αριστερών οργανώσεων, ακόμα δεν θα είχε λυθεί... Ας θυμηθούμε ακόμα, για να καταλάβουμε για τι μιλάμε, ότι άλλες δυνάμεις ενδιαφέρονταν στις πλατείες μόνο για το αν θα έχουν το κομματικό τους πανό, δηλαδή φαρδιά-πλατιά την υπογραφή τους και αξιολογούσαν αυτή την πλευρά σαν την σημαντικότερη.

14

Πολιτικό κίνημα σημαίνει χώρος, κίνηση, πρωτοβουλίες στη βάση στόχων διεξόδου που θα συναντηθεί με τον ριζοσπαστισμό και το ζωντανό στοιχείο της χώρας και θα εκφράσει τους βαθιούς πόθους και τον λαϊκό καημό για ανεξαρτησία, κοινωνική δικαιοσύνη, εθνική κυριαρχία, πραγματική δημοκρατία, νέα πολιτεία, χειραφέτηση, δημιουργία και πολιτισμό. Ένας χώρος, μια εμβέλεια, μια κλίμακα, μια διαδικασία, μια κίνηση έξω από στερεότυπα που θα αγωνίζεται για μια Ελεύθερη Ελλάδα, ή μια Απελευθερωμένη Ελλάδα.

- Ελλάδα ελεύθερη από:

Καταναγκασμούς, μνημόνια, κοινωνική καταστροφή, εθνικές μειοδοσίες, επικυριαρχίες, ειδικά καθεστώτα, Χίλτον, ευρωκρατία, προστάτες, πολιτικό φαύλο σύστημα, σύγχρονο

μαυραγοριτισμό και δωσιλογισμό, ξεπουλήματα, εξανδραποδισμό, τυραννία, σκοταδισμό, πολιτιστική αλλοτρίωση.

- Ελεύθερη Ελλάδα για:

Να ανήκει στο λαό της και να διοικείται από αυτόν. Να είναι κυρίαρχη, με πραγματική δημοκρατία. Να είναι παραγωγική και όχι παρασιτική, καθώς και επίκεντρο πολιτισμού και δημιουργίας. Να διαλέγει τους φίλους της, να είναι καλός γείτονας και να την σέβονται. Να είναι κοινωνικά δίκαιη (χωρίς τραπεζική τοκογλυφία, μικρομεσαία ασφυξία, ρεμούλα, διαπλοκή, κυριαρχία της μεγαλοαστικής τάξης). Να προστατεύει τον κόσμο της εργασίας και της παραγωγής. Να προστατεύει το φυσικό περιβάλλον και τον φυσικό πλούτο. Να είναι αλληλέγγυα, φίλη των προοδευτικών ανθρώπων και να ανοίξει δρόμους μετάβασης.

15

Πολιτικός οργανισμός αναζήτησης και συμβολής

Η αναζήτηση και η συμβολή πρέπει να γίνουν κι αυτά βασικά ταυτοτικά στοιχεία.

Πολιτικός οργανισμός αναζήτησης γιατί:

- Κινούμαστε σε εντελώς ιδιαίτερες συνθήκες και πρέπει να βρεθούν και να επινοηθούν απαντήσεις. Η επίλυση των σημερινών προβλημάτων δεν γίνεται με χθεσινό συνταγολόγιο.
- Δεν υπάρχει κανένα διεθνές Κέντρο που να ανταποκρίνεται στοιχειωδώς στο να προτείνει εναλλακτική πρόταση ή με το παράδειγμά του να διανοίγει δρόμους όπως έγινε στο παρελθόν (π.χ. Οκτωβριανή επανάσταση).
- Δεν υπάρχει επαναστατική θεωρία ή αλλιώς υπάρχει μια κρίση σε θεωρητικό επίπεδο. Η κατανόηση της πραγματικότητας δεν είναι εύκολη και η ρευστότητα που υπάρχει σε όλο τον πλανήτη δεν επιτρέπει εύκολες απαντήσεις.
- Οι όροι για την επίλυση των κομβικών προβλημάτων δεν είναι απλά τοπικοί ή εθνικοί, διαπλέκονται με την διεθνή κλίμακα που έχουν και με την αλληλεξάρτηση που παρουσιάζουν.
- Η αποκωδικοποίηση της σχέσης-κεφάλαιο δεν είναι τόσο απλή υπόθεση και δεν ισχύει ότι απλά η κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής θα την καταργούσε.
- Το ανθρωπολογικό πρότυπο που επιβάλλει ο καπιταλισμός δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με τον οικονομισμό, τον παραγωγικισμό, τον κρατισμό και την υποχώρηση στο ιδεολογικό, οντολογικό, φιλοσοφικό πεδίο. Η νοηματοδότηση της ανθρώπινης ύπαρξης δεν μπορεί να γίνει χωρίς αναγνώριση και της τραγικότητας που βιώνει ο άνθρωπος, ακόμα και της ύπαρξης μεταφυσικών ανησυχιών που του έχουν ενσταλαχτεί ή δημιουργηθεί.
- Οι ιεραρχικές εξουσιαστικές δομές δεν ασκούν απλά μια εξωτερική καταπίεση αλλά εσωτερικεύονται και δημιουργούν ένα εγωιστικό ανταγωνιστικό άτομο, «απανθρωποποιούν τον άνθρωπο».
- Είμαστε ενάντια στην κυρίαρχη περιρρέουσα κουλτούρα του fast-food, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού και ιδεολογικού «fast-food».

- Ακόμα και οι αλλαγές στα μέσα και τους τρόπους επικοινωνίας και ενημέρωσης, η πρόσβαση σε πλήθος πληροφοριών, ορίζουν ένα διαφορετικό περιβάλλον από αυτό λίγων δεκαετιών πριν.
- Αυτά που δεν ξέρουμε ακόμα είναι πολύ περισσότερα από αυτά που ξέρουμε.

Πολιτικός οργανισμός συμβολής γιατί:

- Συναισθανόμαστε το σημερινό «μπόι» και τις σημερινές δυνατότητές μας.
- Βρισκόμαστε σε μια περίοδο στρατηγικού πλουραλισμού.
- Σεβόμαστε το μαζικό λαϊκό κίνημα, μαθαίνουμε από αυτό, θέλουμε να το υπηρετήσουμε συμβάλλοντας όπως μπορούμε κι όχι υποκαθιστώντας το.
- Δεν είμαστε μια πρωτοπορία, ούτε μια «καταλυτική» δύναμη.
- Επενδύουμε τα αποτελέσματα της πάλης στο κίνημα και αυτή είναι μια διαδικασία χωρίς τέρμα, γιατί πάντα θα υπάρχει η ανάγκη κινήματος, κίνησης, αλλαγής, μετασχηματισμού, προχωρήματος.
- Η ύπαρξή μας δεν είναι αυτοσκοπός.
- Οι αξίες μπορούν να ενώσουν σε προοδευτική κατεύθυνση, ενώ η ιδεολογία χωρίς αξίες καταλήγει συντηρητική και κοινωνικά απρόσφορη.

16

Πολιτικός οργανισμός με ικανότητα συμμετοχής σε ενδιαφέροντα εγχειρήματα και ιστορικά ή μεγάλα μαζικά κινήματα.

Ο πολιτικός οργανισμός δεν μπορεί να θεωρεί πως η ανατροπή του μνημονιακού ημιαποικιακού καθεστώτος είναι υπόθεση δική του και άρα υπηρετείται από μια κατεύθυνση συσσώρευσης δυνάμεων γύρω του και οικοδόμησης του χώρου του. Μόνο μεγάλα πανεθνικά εγχειρήματα μαζικής εμβέλειας και κλίμακας μπορούν να γίνουν φορείς αλλαγής και μετάβασης, επομένως ο πολιτικός οργανισμός πρέπει να προετοιμάζεται για τέτοια ενδεχόμενα αλλά και να διερευνά δυνατότητες και προτάσεις για τέτοια εγχειρήματα. Με μια έννοια, και το πολιτικό κίνημα διεξόδου πρέπει να θεωρείται ως ένα ενδιαφέρον εγχείρημα που δεν ταυτίζεται με την επιρροή ενός πολιτικού οργανισμού. Ο πολιτικός οργανισμός οφείλει να έχει παρουσία στα μεγάλα μαζικά ή και ιστορικά κινήματα, να σέβεται τον χαρακτήρα τους, να μαθαίνει από τη πείρα τους και προσπαθεί να συμβάλλει σε αυτά με τις γενικές στοχεύσεις, τα συνθήματα, την υποστήριξη. Και τα ενδιαφέροντα εγχειρήματα και τα ιστορικά και μεγάλα μαζικά κινήματα είναι μια συχνή πραγματικότητα στην σύγχρονη ιστορία της χώρας μας. Το νέο πλαίσιο, η συγκυρία στην οποία βρισκόμαστε και οι γεωπολιτικοί όροι δεν απομακρύνουν αυτές τις δυνατότητες, αντίθετα τις ενεργοποιούν και βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη. Για τούτο και ο πολιτικός οργανισμός οφείλει να προετοιμάζει τόσο τα πνεύματα όσο και τον εαυτό του για να ανταποκριθεί σε τέτοιες εξελίξεις και προοπτικές.

Ορισμένες προϋποθέσεις για αυτά

17

Πολιτικοποίηση των γραμμών μας

Που σημαίνει κατάκτηση των στοιχείων της εισήγησης αυτής μέσα από τις διαδικασίες του σώματος άρα (και στο βαθμό που υπάρξει) και συμφωνία για τον γενικό σχεδιασμό και τα κομβικά ζητήματα προς αντιμετώπιση. Απαιτείται η κατάκτηση θέσεων και οπτικών γύρω από τα ακόλουθα ζητήματα.

Σχετικά με την αναγνώριση της πραγματικότητας:

- Πολιτικό σύστημα στην Ελλάδα.
- Πορεία και αντιθέσεις της παγκοσμιοποίησης.
- Ευρώπη και σχέσεις Ελλάδας/Ευρώπης.
- Γεωπολιτικά ζητήματα της περιοχής.

Σχετικά με την υποκειμενική συγκρότηση:

- Ριζοσπαστισμός και κοινωνική συνείδηση στην Ελλάδα.
- Τομές που πρέπει να γίνουν για: πολιτική, αριστερά, κίνημα και μορφές οργάνωσης, διαδικασίες υποκειμενοποίησης.
- Η ανάγκη πολιτικού κινήματος διεξόδου και οι στοχεύσεις του.

Σχετικά με τα αντικαπιταλιστικά καθήκοντα:

- Κριτική της μεταμοντέρνας κατάστασης.
- Ανθρωπολογικά πρότυπα στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό.
- Κριτική και πολεμική στον φιλελευθερισμό και τον ωφελιμισμό.
- Κριτική της κεντροαριστερής φόρμουλας διαχείρισης.

Γενικά: Ούτε ουρά της κεντροαριστεράς - ούτε φαντασική «επιστροφή στο 1940»

18

Ανοικτότητα

Κινιόμαστε πάντα μαζί με άλλους και δεν αποτελεί προϋπόθεση για την συνεργασία μας η σύμπτωση σε όλα τα σημεία. Προϋπόθεση είναι ο αμοιβαίος σεβασμός, οι ανθρώπινες σχέσεις και η ειλικρίνεια, όχι ο ανταγωνισμός. Ανοικτότητα σημαίνει ευρύτητα πνεύματος, διάθεση δοκιμασίας, συνεργασίας, κεραιές ευαισθησίας και ανθρωπιάς. Η ανοικτότητα στις παρούσες συνθήκες -όπως τις περιγράψαμε- αποτελεί όρο και προϋπόθεση πολλαπλασιαστικής δύναμης, σύναψης πολλαπλών σχέσεων καθώς και στοιχείο πλησιάζματος φρέσκων δυνάμεων και νέων ανθρώπων. Αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την επαφή με τον ριζοσπαστισμό, τις ζωντανές δυνάμεις του τόπου, την καταπολέμηση των στερεοτύπων, της κυρίαρχης ιδεολογίας. Τέλος, η ανοικτότητα δημιουργεί απαραίτητες προϋποθέσεις για αναζήτηση, για συνεργασίες πάνω στο έδαφος της αναζήτησης.

Κεντρικότητα της εφημερίδας Δρόμος

Είναι εντελώς απαραίτητο να γίνει κατανοητή η κεντρικότητα που αποκτά σε τέτοιες συνθήκες το εγχείρημα του Δρόμου. Για πολλούς λόγους.

- Δίνει δυνατότητα προβολής γραμμής και τοποθέτησης σε εβδομαδιαία βάση σε συνθήκες απαντών και δύσκολών εξελίξεων.
- Δίνει δυνατότητα επαφής, έκφρασης, συνάρθρωσης, συντονισμού ενός δυναμικού που αναφέρεται σε αυτόν.
- Δεν είναι όργανο μιας οργάνωσης, αλλά εγχείρημα που στηρίζεται από πολλούς ανθρώπους που τον ενισχύουν, τον αγοράζουν, τον συμβουλεύουν, τον αγαπούν (στοιχεία ιδιαίτερα σημαντικά σε εποχές διάλυσης και κατακερματισμού).
- Αποτελεί κατάλληλη μορφή για την προβολή ενός πολιτικού κινήματος διεξόδου, πολύ πιο αξιόπιστη από την πρόταση μιας οργάνωσης ή ενός μετώπου δυνάμεων.
- Έχει διανύσει μια πορεία, έχει δώσει εξετάσεις, έχει καθιερωθεί ως σοβαρή αριστερή εβδομαδιαία εφημερίδα.
- Η εβδομαδιαία εφημερίδα σε άλλες εποχές έκφραζε πολύ μεγαλύτερες οργανωτικές δυνατότητες από αυτές που διαθέτουμε και ήταν ένα σοβαρό κριτήριο για την αξιολόγηση ενός εγχειρήματος.
- Δεν τίθεται σήμερα σύγκριση της πολιτικής σημασίας και βαρύτητας που έχει μια εφημερίδα με αυτήν, για παράδειγμα, ενός σάιτ.

Με μια έννοια, η έκδοση του Δρόμου, η διάδοσή, προβολή του και άνοδο των πωλήσεών του, οι πρωτοβουλίες που παίρνει, οι εκδηλώσεις και ο διάλογος που ανοίγει, η αναφορά και οι σχέσεις που δημιουργεί με συλλογικότητες και άτομα σε όλη τη χώρα, όλο αυτό το πλέγμα προσπαθειών αποτελεί μια από τις κύριες μορφές παρέμβασής μας σε πολιτικό επίπεδο στις σημερινές συνθήκες.

Οι εκδόσεις, οι λέσχες, τα φεστιβάλ

Αποτελούν μέσα ανοικτότητας, συμβολής και αναζήτησης, προβολής, συνεύρεσης και συλλογικότητας. Μαζί με την εφημερίδα, συμπληρώνουν μια πολυεπίπεδη δραστηριότητα και κοινωνικότητα, συμπληρώνουν κενά, δίνουν έμφαση σε πλευρές, φέρνουν σε επικοινωνία, συνδέουν, κάνουν γνωστές ιδέες απόψεις και εμπειρίες. Μαζί με την εφημερίδα, οι εκδόσεις, οι λέσχες, τα φεστιβάλ δίνουν ένα περιεχόμενο ευρύ και πλούσιο μιας δραστηριότητας που μπορεί να εκφράσει πολλαπλάσιες δυνάμεις από αυτές που τώρα υπάρχουν, αλλά και να γίνει μέσο για την ανάπτυξη του πολιτικού κινήματος διεξόδου.

21

Κοινωνικοί χώροι και νεολαία

Από την παρουσία σε διάφορους κοινωνικούς χώρους, έχουν σε έναν βαθμό κατακτηθεί ορισμένες κοινές αντιλήψεις και φυσιολογικά χαρακτηριστικά. Αυτά παραμένουν βέβαια σε αρκετά γενικό ή αφηρημένο επίπεδο, δεν είναι όμως αμελητέα. Η απόρριψη του «συνδικαλισμού» με τον τρόπο που αυτός υπάρχει σήμερα, η άρνηση της «κομματοκρατίας» και η ανάγκη νέων μορφών μέσα στους χώρους, το κοινωνικό περιεχόμενο που πρέπει να υπερβαίνει τον χρεοκοπημένο συντεχνιασμό, η σύνδεση με τους κεντρικούς στόχους που αφορούν τον λαό και τη χώρα, είναι κάποιες από αυτές τις αντιλήψεις. Δεν είμαστε στη φάση των παρατάξεων σε κάθε χώρο που θα δορυφοροποιούνται γύρω από μια οργάνωση ή ένα κόμμα. Είναι φανερό ότι θα πρέπει να εφευρεθούν νέες μορφές που θα συμβάλλουν στο πολιτικό κίνημα διεξόδου, αλλά όχι με κάθετο και μηχανιστικό τρόπο ή με τη λογική της «καταγραφής». Όσα αναφέρονται ισχύουν χοντρικά και για το χώρο της νεολαίας που έχει κρίσιμο ρόλο για την προσπάθειά μας, αφού πολιτικοί οργανισμοί και κινήματα δεν χτίζονται χωρίς την συμμετοχή νέων ανθρώπων. Οι οριζόντιες διεργασίες και η ζύμωση των ανθρώπων που κινούνται σε κάθε χώρο είναι απαραίτητες, ώστε σταδιακά να συστηματοποιείται η κοινή πείρα.

22

Αρχές, σχέσεις και κανόνες λειτουργίας που να στηρίζουν τον κεντρικό σχεδιασμό

Αναβάθμιση και επιμονή στο στοιχείο της συζήτησης. Να μάθουμε να συζητάμε, να αναλύουμε ένα θέμα, να το εξετάζουμε, να αποκτούμε οπτικές για αυτό, να χαράσσουμε μια στάση για αυτά και να υπάρχει ένας έλεγχος για το τι δοκιμάζεται και τι προκαλεί η διάδοση των απόψεών μας.

Πανελλαδικές διαδικασίες πιο συχνές, γύρω από γενικά θέματα ή επιμέρους, περιφερειακές διαδικασίες, σχολές.

Δικτυώσεις πολλαπλές μέσα στην οργάνωση ανά θέματα ή ενδιαφέροντα.

Πανελλαδικό πολιτικό και συντονιστικό κέντρο. Όχι όμως με κλασικούς όρους. Πολλαπλά κέντρα, π.χ. συντακτική επιτροπή, οργανωτικός σχεδιασμός, επιτροπές θέσεων ή επεξεργασιών, οικονομική επιτροπή, επιτροπές διεθνών, λεσχών. Ενοποίηση και έλεγχος στη βάση των αποφάσεων πανελλαδικών διαδικασιών.

23

Πρωτότυπα χαρακτηριστικά

Ο πολιτικός οργανισμός μας υπάρχει με ιδιότυπο τρόπο. Δεν χρειάζεται φόβος για αυτό, αλλά τόλμη. Υπάρχει ιδιότυπα γύρω από την εφημερίδα, τις λέσχες, τις εκδόσεις, τα φεστιβάλ και τις εσωτερικές του διαδικασίες. Υπάρχει μέσα από τις μορφές εμπλοκής του στο κίνημα διεξόδου που δημιουργεί και θέτει σε ισχύ και διαδικασία. Μιλάμε όποτε κρίνουμε, και όχι ακατάσχετα για όλα τα θέματα, μέσα από την ιστοσελίδα της ΚΟΕ όπου μπορούν να υπάρχουν περισσότερα υλικά για διάφορα θέματα. Παρεμβαίνουμε οργανωμένα όπου κρίνουμε και υπάρχει ανάγκη, σε κινητοποιήσεις,

διαδηλώσεις, προσπαθώντας να έχουμε κάτι να πούμε και να έχει ουσία. Σε σημαντικές ή «σημαδιακές» (π.χ. Πολυτεχνείο) κινητοποιήσεις, μπορούμε να είμαστε παρόντες με ένα μήνυμα ιδιαίτερο, ένα πανό που κάτι να έχει να πει (π.χ. το «καθιερωμένο» πορτοκαλί) ή ένα τρικάκι, ένα ενιαίο σύνθημα σε όλη την Ελλάδα. Τέτοια όμως που να δημιουργούν μια συζήτηση κι όχι απλά να έχουμε μια παρουσία για την υποδήλωση της ύπαρξής μας. Εκδηλώσεις κεντρικού ή ειδικού ενδιαφέροντος μπορούμε να κάνουμε ως Δρόμος ή και ως λέσχες. Στην πορεία που μορφοποιείται το κίνημα Διεξόδου, θα λύνονται κάποια από αυτά τα προβλήματα έκφρασης και εμφάνισης.

24

Απαιτείται η επένδυση όλων όσων συγκινούνται από μια κατεύθυνση όπως εκτέθηκε στην εισήγηση αυτή,

απαιτείται το ανέβασμα της συνείδησης και της προσφοράς,

απαιτείται η αγάπη για τον τόπο μας και το μέλλον του και η αφοσίωσή στην υπόθεση της καθολικής απελευθέρωσης της ανθρωπότητας,

απαιτείται η συμμετοχή και η ενέργεια νέων ανθρώπων που θα συνεχίσουν μια προσπάθεια που παρά τις ατέλειες και μικρότητές της, ήταν πάντα καθαρή, τίμια και καθοριζόταν από μεγάλη δοτικότητα για την υπόθεση του λαού της Ελλάδας.

«Εντολή σου» είπε «αυτός ο κόσμος

και γραμμένος μες στα σπλάχνα σου είναι

Διάβασε και προσπάθησε

και πολέμησε» είπε

«Ο καθείς και τα όπλα του» είπε

«ΑΛΛΑ ΠΡΩΤΑ θα δεις την ερημιά και θα της δώσεις

το δικό σου νόημα» είπε

«Πριν από την καρδιά σου θα 'ναι αυτή

και μετά πάλι αυτή θ' ακολουθήσει

Τούτο μόνο να ξέρεις:

Ό,τι σώσεις μες στην αστραπή

καθαρό στον αιώνα θα διαρκέσει»

«Βλέπεις» είπε «είναι οι Άλλοι

και δε γίνεται Αυτοί χωρίς Εσένα

*και δε γίνεται μ' Αυτούς χωρίς, Εσύ
Βλέπεις» είπε «είναι οι Άλλοι
και ανάγκη πάσα να τους αντικρίσεις
η μορφή σου αν θέλεις ανεξάλειπτη να 'ναι
και να μείνει αυτή.*